ИНСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ – ОЛИЙ БАХТ

OZBEKISTON KASABA UYUSHMALARI FEDERATSIYASI — FEDERATION OF TRADE UNIONS OF UZBEKISTAN

ИШОНЧ

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

15 январь, пайшанба 1998 йил №6 (508)

Сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади

УШБУ СОНДА:

2-БЕТДА
ЙЎЛ—ОБОДОНЧИЛИК БОШИ
3-БЕТДА
ЎРТАДА ФАРЗАНД БОР...
4-БЕТДА
МАДАНИЯТ УЙИ—МАЪНАВИЯТ УЙИ

Ватан ҳимоячиларига байрам табриги

Қадрли дўстлар!

Мамлакатимиз қудратининг ёрқин тимсоли, бунёдкор элимиз осойишталигининг асл посбонлари бўлган сиз азизларни - оддий аскару сержантларни, офицеру генералларни, барча ҳарбий хизматчиларни улкан байрам - Ватан ҳимоячилари куни билан чин дилдан муборакбод этаман!

Ватан ҳимоячиси деганда халқимиз кўз ўнгида, энг аввало, адл қоматига ҳарбий либос ярашган, туғилган юрти ва оқ сут берган халқини жондан севувчи, замонавий ҳарбий билим ва кўникмаларга эга, тинчлик ва барқарорликни сақлашдек олижаноб мақсад йўлида ҳар қандай жасоратга тайёр мард ва ботир ўғлонлар намоён бўлади.

Шердил ва ўтюрак йигитлар миллат кўрки, Ватан фахридир. Ота аскар ўғли тимсолида тинчлик посбонини, она фарзандларининг ҳимоячисини, бўйсара қизларимиз бўлажак умр йўлдошларини тассаввур қилишади. Шу маънода Ватан ҳимоячилари куни барчамизнинг байрамимиздир.

Сирасини айтганда, Ватан ҳимояси қадимдан энг олий қадрият саналиб келган. Юртимиз баҳодирларининг шижоати ва жасурлиги жаҳонга аён. Халқимизнинг асрий орзулари ушалган мустақиллик замонида озодлик дея жонларини аямаган ота-боболаримиз хотираларини ёдга олиш биз учун ҳам фарз, ҳам қарз деб биламан. Фидойиларнинг ёрқин хотираси Ватан йўлларини абадул-абад ёритиб туражак!

Азизлар!

Бугун биз Ўзбекистон Қуролли кучлари ташкил топганининг олти йиллигини нишонламоқдамиз. Ўтган қисқа даврда миллий қўшинимиз энг замонавий асосларда шаклланди. Уларнинг салоҳияти ва жанговар тайёргарлиги тобора ортиб бормоқда.

Ҳарбий бўлинмаларимизнинг «Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик» дастури доирасидаги йирик машқларда, халқаро тинчликпарварлик тадбирларидаги иштироки, юксак ҳарбий маҳоратлари мамлакат тақдири ишончли қўлларда эканлигини кўрсатмоқда.

Президент сифатида ишонтириб айтаманки, давлатимиз ва халқимиз истиқлол посбонлари, осойишта ҳаётимиз кафолати бўлган Қуролли кучларимизнинг бундан буён ҳам ўз конституциявий ва фарзандлик бурчларини садоқат билан бажаришлари учун шарт шароит яратишда ғамхўрлик кўрсатаверади.

Қадрдонларим!

Байрамингиз яна бир бор муборак бўлсин! Барчангизга мустаҳкам соғлиқ, бахту саодат, она-Ватанимиз тинчлигини ҳимоя қилишдек шарафли ишингизда муваффақиятлар тилайман!

Осмонимиз ҳамиша тиниқ ва мусаффо бўлсин!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

Сирдарё вилоятидаги Ш.Рашидов туманининг Ғ.Ғулом номли давлат хўжалиги устахонасида бўлган киши механизатор қизғин иши устидан чиқади. Марказий устахонада баҳорги экин-тикинда ишлатиладиган техника воситалари таъмирланаётир.

Суратда: (чапдан) чилангар Суюн Абдурашидов ва Фарҳод Абдураҳмоновлар иш пайтида.

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

ЕТТИ ИҚЛИМ НАФАСИ

АҚШ ҳукумати «Толибон» ҳаракати раҳбарларини Афғонистонда қизлар мактабларини очиш ва аёлларнинг ишлашларига рухсат беришга чақирди. АҚШ ҳукуматининг олий мартабали вакили Би-Би-Си радиосига берган интервьюсида айтилишича, Вашингтон «Толибон» ҳокимияти аёлларга нисбатан муносабатларини яхши томонга ўзгартирмас экан, бу ҳокимиятнинг қонунийлигини тан олмайди.

* * *

Россия Президенти матбуот котибининг берган баёнотига кўра, Украина Республикаси Президенти Леонид Кучма февраль ойида Москвага расмий ташриф буюради. Ташриф давомида икки давлат ўртасидаги кўптомонлама ҳамкорлик масалалари муҳокама этилади.

* * *

Канаданинг шарқий қисми ҳамда АҚШнинг шимолий-шарқий штатлари аҳолиси бир неча кун олдин бўлиб ўтган совуқ бўрон оқибатларини бартараф этишга уринмоқда. Бўрон оқибатида ғоят катта майдон музлаган, алоқа ва электроэнергия тизимлари ишдан чиққан, кўплаб уйлар вайрон бўлган. Бугунги кунда Канаданинг 2 миллион аҳолиси электр энергиясисиз кун кечирмоқда.

* * *

«Лос-Анжелос таймс» газетасининг ёзишича, 1997 йилда иқтисодий жосуслик ҳаракатлари туфайли Америка фирмалари 300 миллиард долларлик зарар кўрган. Газетада айтилишича, жаҳондаги 23 мамлакат иқтисодий жосуслик билан шуғулланар экан. Улар орасида Германия ва Хитой ҳам борлиги аниқланган.

* * *

Исроилда сўнгги 6 йил ичида илк бор қор ёғди. Баъзи жойларда ёққан қорнинг қалинлиги 15 сантиметрни ташкил этган. Бу жойларда мактаблар ва корхоналар ёпиб қўйилган, машиналар қатнови тўхтатилган.

* * *

Германиянинг «Сименс» компанияси ва АҚШнинг «Моторолла» электрон маҳсулотлар концерни ҳамкорликда компьютер ишлаб чиқаришга келишиб олдилар. Ушбу лойиҳанинг баҳоси бир ярим миллиард доллар бўлиб, у ҳаётга тадбиқ этилганда 13 минг янги иш жойлари пайдо бўлади.

* * *

Озарбайжон Давлат нефть компанияси берган маълумотларга қараганда, мамлакатда ўтган 1997 йил давомида 9,022 миллион тонна нефть ҳамда 5,964 миллиард кубометр газ қазиб чиқарилган. Бу 1996 йилги кўрсаткичлардан 0,9 фоизга камдир. 1998 йилда эса Озарбайжонда 9 миллион тонна нефть ва 6,2 миллиард кубометр газ қазиб чиқариш мўлжалланмоқда.

Жаҳон ахборот агентликлари хабарлари асосида

РАСМИЙ ХАБАРЛАР

13 январь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти И.Каримов «ДЭУ» компаниялари гуруҳининг раиси Ким У Жунгни қабул қилди.

Ўзаро суҳбат чоғида мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган «УзДЭУавто» қўшма корхонаси маҳсулоти савдосини ривожлантириш ва ҳамкорлик режалари муҳокама қилинди.

***

Москванинг таниқли «Дрофа» нашриёти мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китобини рус тилида кўп минг нусхада чоп этди.

***

«Алпомиш» достони яратилганлигининг 1000 йиллиги 1999 йилда кенг нишонланадиган бўлди. Ушбу тадбир ЮНЕСКОнинг 1999 йилдаги тадбирлари режасига киритилди. Шунингдек бу сана Ўзбекистонда кенг нишонланиши ҳақида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори эълон қилинди.

***

Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони билан А.Э.Шайхов Ўзбекистон Республикасининг Япониядаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси этиб тайинланди.

Шу муносабат билан А.Э.Шайхов Германия Федератив Республикаси Фавқулодда ва Мухтор Элчиси вазифасидан озод этилди.

Ўзбекистон КУФК Раёсатида

КУН ТАРТИБИДА— МУҲИМ МАСАЛАЛАР

Кеча Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Раёсатининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда касаба уюшмалари долзарб вазифаларига доир бир қанча муҳим масалалар кўриб чиқилди. Раёсат йиғилишини Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг раиси Д.ЖАҲОНГИРОВА олиб борди.

«Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши V мажлисининг ҳужжатлари тўғрисида»ги масала юзасидан Кенгаш раиси Д.Жаҳонгирова маъруза қилди. Мажлис кун тартибига киритилган масалалар муҳокама этилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

«Меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш борасида Самарқанд вилоят касаба уюшмалари кенгашининг иши тўғрисида»ги масала юзасидан Ўзбекистон КУФК меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш бўлими мудирининг ўринбосари Н. Раҳимбердиев ва вилоят кенгаши раиси М.Боқиева ахборотлари тингланди. Муҳокама давомида касаба уюшма ташкилотлари серқирра фаолиятини таъкидлаш билан бирга, бу борада йўл қўйилаётган камчилик ва нуқсонларга эътибор қаратилди. Жумладан, вилоят касаба уюшмалари меҳнаткашлар манфаатларини ҳимоя қилиш ишида жамоа шартномалари ва битимлар тузишнинг қонунда кўзда тутилган имкониятларидан етарлича фойдаланмаётганликлари қайд этилди, бу борада таъсирчан иш формаларини қўллаш бўйича тавсиялар берилди.

Раёсат йиғилиши Федерация ижтимоий суғурта бюджети бажарилишининг бориши, шу бюджетнинг 1998 йилги асосий параметрлари, ижтимоий суғурта бюджетига ўзгартишлар киритиш билан боғлиқ масалалар мажмуини муҳокама этди ҳамда корхона, ташкилот, муассасанинг дам олиш базаси ҳақидаги намунавий Низомни тасдиқлади.

Шунингдек, йиғилишда «Ўзбекистон касаба уюшмаларининг меҳнат ҳуқуқий инспекцияси ҳақидаги Низомга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ва меҳнат ҳуқуқий инспекциясининг ҳисобот бериш формасини тасдиқлаш тўғрисида»ги, «Касаба уюшма санаторияларини бошқариш таркибини такомиллаштириш ва уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш чора-тадбирлари ҳақида»ги ҳамда касаба уюшма ташкилотлари фаолиятига доир бошқа муҳим масалалар кўриб чиқилди. Кун тартибидаги муҳокама этилган барча масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Раёсат йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўрин босари Д. Ғуломова республика вазирликлари идораларининг раҳбарлари иштирок этдилар.

Таҳририятга хатлар

ҚАЧОН БЎЛАР ГАЗИМИЗ?

Ўзбекистонимиз мустақил бўлгандан бери юртимизнинг шаҳар ва қишлоқларида буюк бунёдкорлик ишлари амалга ошмоқда. Президентимизнинг халқ фаровонлиги йўлида чиқараётган Фармон ва Қарорлари фуқароларимиз томонидан катта мамнуният билан кутиб олинмоқда. Жумладан, қишлоқ аҳолисини тоза ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш тўғрисидаги қарорининг эълон қилинганига ҳам анча вақт бўлди. Лекин бу қарор бизнинг Фориш туманига етиб келмаган кўринади. «Боғдон» давлат хўжалиги ҳудудидаги «Илончи» қишлоғимиз Фориш тумани марказидан атиги 4-5 км узоқликда жойлашган бўлиб, Жиззах-Фориш марказий йўли қишлоғимизнинг ҳам ўртасидан ўтган. Туман марказига ўтказилган катта газ қувури қишлоғимизнинг ўртасидан кесиб ўтган. Аммо ҳалигача қишлоғимиз табиий газдан бебаҳра қолмоқда. Қишлоқ аҳолиси ҳар йили йиллик режаларга киритилибди деган алдоқ сўзларга ишониб яшаб келмоқда. Қишлоғимиз оқсоқоллари аҳолидан пул йиғиш йўли билан турли газ асбобларини ҳам сотиб олганига 3-4 йил ўтиб кетди. Аммо газ трубаси сотиб олишга қурбимиз етмай турибди. Қишлоқ оқсоқоллари, уруш ногиронлари ҳам бор. Неча марта туман ва вилоят ҳокимлари қабулига кириб арз қилишган, лекин ҳалигача ижобий натижага эриша олмадик. Қиш фаслида айниқса, биз қишлоқ аҳлига қийин. Ўтни ёқиб уй иситиш мақсадида боғлардаги дарахтлар ҳам қирқилиб табиатга ҳам путур етмоқда.

«Илончи» қишлоғи аҳолиси номидан
Шавкат АБДУЛЛАЕВ,
Амир ЭРГАШЕВ,
Тўлқин НОРҚУЛОВ,
Ботир ОЧИЛОВ,
Дилором АБДУЛЛАЕВА,
Дилора НОРҚУЛОВА,
Гулнора ҒОИПОВА.

НАТИЖА ЙЎҚ

Паркент туман Заркент қишлоғида 8 минг аҳоли яшайди. Аҳоли табиий газ тез-тез бўлмаслигидан қийналмоқда. Чунончи, ўтган йилнинг 1-16 ноябрь кунлари хонадонларда табиий газ умуман бўлмади. Утин-кўмир бўлганида эди, ҳозирги қишли-қировли кунлар билинмасди. Устига-устак кундузи электр бўлмай қолаяпти. Бу ҳақда жойлардаги мутасадди раҳбарларга мурожаат қилсакда, натижа бўлмаяпти.

Тошпўлат ХУДОЙБЕРДИЕВ.

ЁНИМИЗДАН ГАЗ ЎТГАНУ...

Ҳурматли «Ишонч» газетаси ходимлари! Сизларга мурожаат қилишимизнинг боиси шуки, сизлар бизнинг ишончимизни оқлашингизга ишониб ушбу мактубни ёздик. Азизлар, биз қишлоқда яшаймиз, кўп яхши ўзгаришларни ойнаи жаҳон орқали кўриб ҳавасимиз келади.

Қашқадарё вилоятидан чиққан газ шундоққина қишлоғимиз ёнидан ўтиб, мамлакатимизнинг турли шаҳару қишлоқларига бораяпти. Бундан хурсандмиз. Лекин қишлоғимиз ҳанузгача газлашмаган.

«Меҳнатобод» жамоа хўжаликни газлаштиришни олиб боришга кучи етмайди. Негаки, йилдан-йилга ўзи қарзга ботаяпти. Давлат маблағи ҳисобидан газлаштириш олиб борилса мақсадли бўлур эди. Албатта биз ҳам қараб турмаймиз. Газлаштириш учун биз ҳам ўз улушимизни қўшардик.

Мутасадди раҳбарлар бу хусусида нима дейишаркан.

Т.Маҳаммадиев,
М.Янгибоев, Р.Мирзаев,
Ҳ.Эргашев,
Э.Эргашев, М.Оролов
Қашқадарё вилояти,
Чироқчи туман
«Меҳнатобод» жамоа хўжалиги, «Қаҳрамон» қишлоғи.

«Ишонч» мақолалари изидан

«САРСОН БЎЛГАН САКСОВУЛЛАР»

«Ишонч» газетасининг 1997 йил 4 декабрдаги «Сарсон бўлган саксовуллар» мақоласи Нукус ўрмон хўжалиги жамоаси йиғилишида муҳокама қилинди. Давлат табиат ва давлат ўрмон қўмиталари ва Нукус ўрмон хўжалиги ҳамда Нукус шаҳри темир йўл вокзали ички ишлар ходимлари иштирокида рейд ўтказилди. «Нукус-Алмаата» ва «Нукус-Тошкент» йўналиши бўйича қатновчи поездлар топширилганида маҳаллий аҳоли поезд кузатувчиларига вокзал атрофидаги ёғочларни сотаётганлиги аниқланди. Рейд давомида ўрмон хўжалиги ҳам кўздан кечирилди. Мазкур ўрмон хўжалиги ўрмончиси ишдан бўшатилди.

Табиатни асраш ходимлари иштирокида ўрмонни ҳимоя қилиш ва асраш борасида рейдлар ўтказилмоқда.

М.ҒАНИЕВ,
Қорақалпоғистон Республикаси ўрмон бўйича давлат қўмитаси раиси

Касаба уюшма ҳаёти: ижтимоий ҳимоя

ҚАРЗЛАР КЕЧИБ ЮБОРИЛДИ

Бозор иқтисоди шароитларида меҳнаткашларни иқтисодий-ижтимоий манфаатларини ҳимоялаш касаба уюшмаларининг асосий вазифасидир. Шунинг учун ҳам агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Чуст туман қўмитаси ва бошланғич ташкилотлари меҳнат кишисига ғамхўрликни кучайтириш, аҳолининг моддий ёрдамга муҳтож бўлган қатламини ижтимоий ҳимоялашга алоҳида эътибор қаратмоқдалар.

Тумандаги қишлоқ хўжалик тармоғига қарашли жамоа, деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмалари, қурилиш ва таъмирлаш ташкилотлари, қайта ишлаш корхоналарида ҳозирги кунда 35 та бошланғич, 26 та цех қўмиталари ва 231 та касаба уюшма гуруҳлари бўлиб, уларга 20 мингдан зиёд касаба уюшма аъзолари уюшган. Ишлаб чиқаришнинг турли тармоқларида банд бўлган ана шу меҳнат кишиларига дам олиш, самарали, хавфсиз иш шароитлари яратиш, иқтисодий-ижтимоий ва ҳуқуқий манфаатларини ҳимоя қилиш масалалари маъмурият билан касаба уюшма қўмиталари ўртасида тузилган жамоа шартномаларида ифодасини топган.

Инсон манфаатлари йили бўлган 1997 йил давомида шартномалар иловасида руйхати қайд қилинган кам таъминланган оилаларга хўжалик, ташкилотлар ва касаба уюшма қўмиталари томонидан мунтазам моддий ёрдам кўрсатилди. Бу ўринда «Олмос» жамоа хўжалиги касаба уюшма қўмитаси амалга ошираётган ишлар ибратлидир. Хўжаликдаги 95 нафар кам таъминланган оилаларга хўжалик ҳисобидан 37. минг сўм нақд пул, 21.800 сўмлик гўшт, 14.700 сўмлик гуруч, 17.550 сўмлик ун, 4720 сўмлик ўсимлик ёғи,80.493 сўмлик картошка ва сабзавот маҳсулотлари бепул берилди. Касаба уюшмалари бюджетидан моддий ёрдам кўрсатилди. Бундан ташқари хўжаликдаги ишлаб чиқариш ногиронлари, боқувчисини йўқотганлар, ёрдамга муҳтож ёлғиз қариялардан 20 нафарига ҳар ойда мунтазам моддий ёрдам кўрсатиш йўлга қўйилган бўлиб бу мақсадларга 150 минг сўмликдан кўп маблағ сарфланди.

133-хўжалик ҳисобидаги қурилиш колоннаси Ўзбекистон Президенти Фармонлари асосида меҳнаткашларни иқтисодий-ижтимоий ва ҳуқуқий манфаатларини ҳимоялашга алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда. Ташкилотда 236 нафар ходим меҳнат қилади. Туман қишлоқларида катта ҳажмдаги қурилиш ва ободончилик ишларини олиб бораётган бу жамоанинг ҳар бир аъзоси ғамхўрлик қуршовига олинган. Бу ерга узоқ қишлоқлардан қатнайдиган ходимлар манзилга бепул транспорт орқали етказиб қўйилади. Бир маҳал иссиқ овқат қийматининг 50 фоизи корхона ҳисобидан қопланади. Ходимларга корхона қошидаги сартарошхона бепул хизмат кўрсатади.

Касалхоналарда даволанаётган ходимлар учун корхона ҳисобидан кейинги икки йил давомида дори-дармонлар учун 35,3 минг сўм маблағ сарфланди. Узоқ йиллар ташкилотда ишлаган ходимларни нафақага кузатишда жамоа шартномаси асосида энг кам иш ҳақининг ўн баравари миқдорида пул берилади. Машраббой Осимов, Дилором Маликжоноваларнинг уй-жой қуриш ва таъмирлаш учун ташкилот ҳисобидан олган қарзларини кечиб юборишга қарор қилинди. 15 нафар ходимга 50 фоиз арзонлаштирилган холда қарийб 12 минг сўмлик ҳар хил қурилиш материаллари берилди ва миллий халқ байрамлари муносабати билан 6 минг сўмлик моддий ёрдам кўрсатилди.

Шу каби «Нурафшон»,«Зарафшон» жамоа хўжаликлари бошқаруви ва касаба уюшма қўмиталари меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялашга, меҳнатчиларга ишлаш, дам олиш ва ҳавфсиз шароитлар яратишга эътиборни қаратмоқдалар. Бу эса хўжаликларда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш бўйича йиллик режаларнинг муддатидан олдин бажарилишини таъминлашга асос бўлмоқда.

Туманда инсон манфаатлари йилида тармоқдаги кам таъминланган оилаларни ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан ҳимоялаш мақсадлари учун 1.121.298 сўм маблағ сарфланди. Ёлғиз қариялар, боқувчисини йўқотганларга 76 минг сўм миқдорида моддий ёрдам берилди. Бундан ташқари ногиронлар куни муносабати билан 276 нафар ана шундай кўнгли синиқ кишиларга 19.540 сўмлик гўшт, 19.465 сўмлик гуруч, 23 минг сўмлик картошка ва сабзавот маҳсулотлари, 24.994 сўмлик озиқ-овқат маҳсулотлари бепул тарқатилди. Касаба уюшмалари маблағлари ҳисобидан 8400 сўмлик пул берилди.

Албатта, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг кейинги мажлисида қайд қилинганидек касаба уюшма қўмиталари фаолиятида жиддий камчиликлар ҳам мавжуд. Бу аввало маблағ масаласига бориб тақалади. Бир фоизлик аъзолик ва икки фоизлик ижтимоий суғурта бадаллари тушуми банк тизими томонидан етарли назорат қилинмаяпти. Чунки иш ҳақи учун маблағ берилганда бу тушумлар банк ходимлари эътиборидан четда қолиб кетяпти. Натижада касаба уюшма ташкилотлари маблағи йўқлиги учун ишловчиларга моддий ёрдам кўрсатиш, маданий-маиший шароитлар яратиш, клублар, кутубхоналар фаолиятини яхшилаш, меҳнаткашлар ва уларнинг фарзандларини соғломлаштиришда касабақўмлар «қўли калта»лик қилиб қоляпти. Шунинг учун шу куннинг ўткир муаммосига айланиб қолган бу масала ижобий ҳал этилса касабақўмлар фаолияти янада кучайган бўлур эди.

Шуни ҳам айтиш кераки, касабақўм фаолларини танлаш, тарбиялашда ҳам тармоқ қўмиталари эътиборни кучайтиришлари лозим, деб ўйлайман. Чунки ҳозирги бозор иқтисоди шароитида касабақўмлар олдига масъулиятли вазифалар қўйилган. Бироқ, ҳамма жойда ҳам касабақўм ходимлари етарли малакага эга эмаслар. Шу боисдан вилоят, республика қўмиталари қошида фаолларни ўқитиш, малакасини ошириш чоралари кўрилса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Тармоқ касаба уюшма қўмитаси ва бошланғич ташкилотлари Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг кейинги мажлисида қўйилган вазифалар асосида ишни ташкил этиб, бундан кейин ҳам аҳолини иқтисодий-ижтимоий ва ҳуқуқий манфаатларини ҳимоялаш йўлида барча имкониятлардан самарали фойдаланиш чораларини курмоқдалар.

Тожиддин ИНОМХОНОВ,
Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Чуст туман қўмитаси раисининг ўринбосари.

Йил сарҳисоби

ЙЎЛ–ОБОДОНЧИЛИК БОШИ

Халқимиз «йўл - ободончилик боши» дейди. Бу бежиз айтилмаган, албатта. Бу нақлнинг замирида катта маъно ётибди. Шаҳар ва қишлоқларни кесиб ўтган адоғсиз йўллар турли манзилларни бир-бирига боғлайди, улар ўртасида алоқани кучайтириб, иқтисодиётни ривожлантиришга хизмат қилади.

Хўш, ана шу йўлларнинг равон ва сифатли бўлиши кимларга боғлиқ? Бир сўз билан айтганда йўлсозларнинг хизматига боғлиқ. Яқинда биз шунақа хайрли иш соҳибларидан бири «Қашқадарёавтойўл» бирлашмасига ташриф буюрдик. Чунки мазкур бирлашма йўллар тармоғини ривожлантириш ва такомиллаштириш бўйича йиллик режани тўққиз ойда адо этган илғор жамоалардан ҳисобланади. Бирлашма ишчи-хизматчилари 3543 километр узунликдаги умумфойдаланувчи автомобиль йўлларига хизмат кўрсатиб, транспорт воситаларининг узлуксиз, хавф-хатарсиз ҳаракат қилишига шароит яратишмоқда. Ўтган йилда автомобиль йўлларини таъмирлаш ва сақлаш учун 386 миллион 376 минг сўмлик маблағ сарфланиши режалаштирилганди. Амалда бу ишга 389 миллион 542 минг сўм сарфланди. Режадаги 468 километр ўрнига 575 километр масофага йўл узайди. 5 та кўприк қайта қурилди. 45 километр пиёдалар йўлакчаси, 45 та автобус бекати қурилиб, 30 та автобекат қайта таъмирланди. Бундан ташқари йўлларнинг хавфли қисмида 1-тоифадаги ҳимояловчи тўсиқлар, йўналтирувчи устунчалар, йўл белгилари ўрнатилиб, эскириб қолганлари алмаштирилди. Аҳолига 273 минг сўмлик пуллик хизмат кўрсатилди. Муҳими, бирлашма жамоаси 1997 йил режасини муддатидан илгари адо этишга муваффақ бўлган. Ташрифимиздан мақсад ҳам бирлашма фаолияти билан яқиндан танишиш эди. Шу боис бирлашма бошлиғи Қурбон ака Панжиев билан бўлган суҳбатимиз йил сарҳисобига қаратилди.

- Ҳар бир ишнинг ҳам ўзига яраша масъулияти бўлади,-дея сўз бошлади Қ.Панжиев.- Бирлашмамиз ишчи-хизматчилари шу маънода вазифаларини сидқидилдан адо этмоқдалар. Йиллик режанинг барвақт бажарилишида айниқса Қоравулбозор - Муборак йўлида қилинган ишлар ҳажми муҳим аҳамият касб этади. Шунингдек, Деҳқонобод довонида ҳам кенг кўламли йўл ишлари амалга оширилди. Бундан ташқари Ғузор-Қумқўрғон-Бойсун йўналишидаги қурилиш ишларида ҳам салмоқли натижаларга эришилди.

Бирлашмамиз жамоаси шу кунларда вилоятдаги янги иншоотларда фаоллик кўрсатмоқда. Жумладан, бу йил Шўртангаз бошқармасидан қарийб 30 километр масофада республика аҳамиятига молик кимё заводи қурилишига қўл урилди. Ишни аввало йўл қурилишидан бошлаш керак. Бу эса бизнинг зиммамизга юклатилди. Ҳозир 32 километрли йўлни қуриш бўйича лойиҳалаштириш ишлари ниҳоясига етай деб қолди. Яқин кунларда янги корхона учун йўл қуришга киришамиз.

- Қурбон ака, йўллар тармоғини ривожлантириш ва такомиллаштириш бўйича нечта ташкилот фаолият кўрсатмоқда?

- 1992 йилгача бирлашма ихтиёрида 48 та ташкилот мавжуд эди. Айни пайтда бирлашмамиз ихтиёрида 24 та ташкилот бор. Ҳаммаси йўл қуриш ва мавжуд йўлларни таъмирлашга ихтисослашган. Эришилган ютуқларимизда шаҳар ва туманларда фаолият кўрсатаётган ташкилотларимизнинг қўшган ҳиссалари катта албатта. Ана шундай ташкилот бошлиқларидан Усмон Юсупов туманидан Жўра Сариқов, Шаҳрисабз туманидан Аҳадулла Остонов, Қарши шаҳридан Маҳматқул Товашаров, бирлашманинг механизациялашган кўчма жамланмаси бошлиғи Намоз Маҳкамовлар ўзларининг ишбилармонлиги ва ташаббускорлиги билан ҳамкасбларига ўрнак бўлишмоқда. Ёки биргина Танхасдаги Алишер Ҳақбердиев бошчилик қилаётган шағал-бетон заводини олайлик. Бу жамоа шу йилнинг ўзида режадаги 50 минг тонна ўрнига 178 минг тонна шағал-бетон ишлаб чиқаришга эришди.

- Қурбон ака, бирлашма муаммолари ҳақида тўхталсангиз.

- Одатда муаммосиз ишнинг ўзи бўлмайди. Лекин биз кўпгина муаммоларни ички имкониятлардан келиб чиқиб, ўз вақтида ҳал этаётирмиз. Бироқ, шундай муаммолар ҳам борки, уларни бирданига ҳал этиш қийин кечаяпти. Масалан, бир вақтлари «Қаршиқурилиш» бирлашмаси томонидан вилоятда 500 дан ортиқ кўприклар қурилган.Улар бугунги кунда эскириб талабга жавоб бермай қолди. Биз йўлсозлар учун кўприкнинг мустаҳкам бўлиши катта аҳамиятга эга. Шу боис ҳар йили таъмирга муҳтож кўприкларнинг 7-8 тасини қайтадан таъмирлаяпмиз ёки янги кўприклар қураяпмиз. Бу муаммо аста-секин ҳал бўлади. Бундан ташқари, техникаларимиз давр, вақт ўтиши билан эскириб бормоқда. Янгисини олиш учун катта маблағ керак. Шундай бўлса-да, ҳар йили ички имкониятдан келиб чиқиб, мавжуд техникаларимизни таъмирлаяпмиз, янгисини ҳам сотиб олаётирмиз.

- Бирлашмада қарийб 3000 дан зиёд ишчи-хизматчи меҳнат қилади. Уларни ижтимоий ҳимоялаш қай аҳволда?

- Ижтимоий ҳимоя - бош вазифалардан бири. Биз доимо ишчи-хизматчиларимиз учун қайғурамиз. Уларнинг рўзғори қанчалик бут бўлса, ишимизнинг ривожи шунчалик баланд бўлади. Биз вилоятнинг Қамаши, Баҳористон, Касби туманларидан ижарага ер олиб, ғалла экдик. Ҳосилидан бирлашманинг ҳар бир ишчисига 100-150 килограммдан буғдой тарқатдик. Бундан ташқари, Шўртан ҳиссадорлик жамиятининг бўш майдонларига пиёз экқандик. Унинг ҳосилининг асосий қисмини ишчи-хизматчиларимизга бепул бердик.

Ишчи-хизматчиларимиз ойлик маошларини ўз вақтида олиб туришибди. II ва III чорак якунлари бўйича ишда юқори натижага эришганлигимиз учун «Ўзавтойўл» давлат акционерлик концерни томонидан рағбатлантирилдик. Барча ишчи-хизматчиларимизга бир ойлик маош миқдорида мукофот берилди. Энг муҳими, ўтган йили касаба уюшмалари вилоят кенгашига хат билан мурожаат қилиб, вилоят автойўл бирлашмасининг мустақил касаба уюшмаси қўмитасини ташкил этдик. Унга етук кадр Тўйчи Валиевни сайлаб адашмаган эканмиз. У бошланғич касаба уюшмалари фаолиятини яхшилашга эришди. Бугунги кунда у маъмурият билан узвий алоқада бўлиб, бирлашма ишчи-хизматчиларини ижтимоий ҳимоялаш ва уларнинг меҳнат муҳофазасини таъминлаш юзасидан қатор тадбирларни амалга оширишга муваффақ бўлди.

- Бу йилги режалар ҳақида тухталсангиз.

- 1998 йилда Косон-Қарши йўналишидаги темирйўл устидан осма кўприк қуришни ният қилганмиз. Чунки, бу транспорт қатнови учун анча қийинчиликларни туғдирмоқда. Бундан ташқари, Деҳқонобод-Сурхондарё йўлини таъмирлашга бел боғлаганмиз. Муборак-Бухоро йўлида таъмирлаш ишларини олиб борамиз. Шўртандан кимё заводига борадиган йўлни тезроқ қуриб битказиш зиммамизда турибди. Хуллас, режаларимиз кўп. Уларни муваффақиятли бажариш бизнинг муқаддас бурчимиз.

Суҳбатдош:
Аҳрор САМАРИДДИНОВ,
«Ишонч» мухбири.

Касаба уюшма ҳаёти

ИЛҒОРЛАР САЁҲАТГА ЮБОРИЛДИ

Жиззах пайпоқ тўқув фабрикасида ишлаб чиқаришни ривожлантириш, меҳнаткашларни ижтимоий ҳимоялаш масаласига катта эътибор берилмоқда.

- Ташкилотимизда инсон манфаати кўзланган қатор ишлар қилинмоқда,- дейди фабрика касаба уюшма ташкилотининг раиси Абдулазим Хидиров.- Ишловчиларга маошлари ойма-ой берилиб турибди. Уларнинг ўртача ойлиги 3,5-4 минг сўмни ташкил этаяпти. Ишчи-хизматчиларнинг иш шароитини яхшилашга ҳаракат қилаяпмиз. Тиббий даволаш қисми ва дорихона, пойафзални таъмирлаш устахонаси, кундалик харид моллари дўкони, ошхона, сомсахона, қандолатхона ишлаб турибди. Корхонада асосан хотин-қизлар ишлаётганлиги эътиборга олиниб, иш куни ойига бир кунга қисқартирилган. Корхона ишчи-хизматчилари учун Бахмал, Зомин тоғларига саёҳатлар уюштирилди.

Ўтган йили фабрикада ювиш воситалари, меҳнат хавфсизлигини сақлаш, ишлаб чиқариш маиший шароитини яхшилаш учун 700 минг сўмга яқин пул ажратилди. Зарарли шароитда ишловчи 90 нафар ишчи-хизматчига бепул сут, қатиқ берилиб турилибди. Кам даромадли оилаларга моддий ёрдам кўрсатилди.

Корхонада яна бир хайрли ишга қўл урилди. 100 янги ишчи ўринлари ташкил қилиш учун ҳаракат бошланди. Бу ишларда касаба уюшма ташкилоти бош-қош бўлмоқда.

Алибой ЭРГАШЕВ.

БОСҚИЧМА–БОСҚИЧ

Маълумки, янги нусхадаги касаба уюшма аъзолиги билети мустақил ҳамдўстлик мамлакатлари орасида илк бор республикамизда жорий этилганлиги муҳим аҳамият касб этади. Бугунги кунда Қашқадарё вилояти корхона ва ташкилотларида, туман ва хўжаликларида касаба уюшма аъзолик билетини янгиси билан алмаштириш қизғин давом этаётир. Вилоятда 3412 та бошланғич касаба уюшма ташкилотлари бўлиб, улар ўз атрофига 508 мингдан зиёд касаба уюшма аъзосини бирлаштирган. Ана шу аъзоларга янги нусхадаги билетлар топшириш босқичма-босқич олиб борилявпти. Ҳозиргача вилоятда 41 мингта яқин касаба уюшма аъзосига янги нусхадаги ҳужжатлар тантанали равишда топширилди.

Айниқса, бу тадбир вилоят нефть ва газ саноати ходимлари тармоқ қўмитасида уюшқоқлик билан ташкил этилган. Ҳозиргача вилоят нефть маҳсулотлари таъминоти корхонасига 480 та, «Шўртангаз» бошқармаси, Муборак газни қайта ишлаш заводи, Муборак газ ишлаб чиқариш бошқармаси, вилоят нефть ва газ саноати қурилиши ҳиссадорлик жамиятларида 250 тадан кишига янги нусхадаги касаба уюшма аъзолик ҳужжатлари топширилди.

Янги нусхадаги билетларни топшириш вилоятнинг Қарши, Китоб, Яккабоғ, Шаҳрисабз, Косон туманларида ҳам уюшқоқлик билан олиб борилмоқда.

С. АҲРОРОВ.

Касаба уюшма ҳаёти: халқаро муносабатлар

ТАБИАТ ЭЪЗОЗЛАНСА...

Табиатни эъзозлаганимиз - инсонни эъзозлаганимиз, табиатни асраганимиз - оламни асраганимиздир. Чор-атроф муҳофазаси эса одамлар саломатлиги билан чамбарчас боғлиқдир. Шунинг учун ҳам бутун жаҳонда экология масаласига жуда катта эътибор билан қаралмоқда. Яқинда Тошкент вилояти соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси қўмитасининг раиси Мавлуда Йўлдошева Қувайтда халқаро анжуманда иштирок этиб қайтди. Мухбиримиз унга бир неча саволлар билан мурожаат этди.

- Қувайт касаба уюшмаси таклифига биноан экологик масала юзасидан тадбир нима мақсадда ўтказилди?

- Ҳа, Қувайтда «Атроф муҳитнинг инсон соғлиғига таъсири» халқаро семинари бўлиб ўтди. У Қувайт соғлиқни сақлаш вазирлиги соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси таклифига биноан, Ижтимоий ишлар ва меҳнат вазири, жаноб Аҳмед Халед Аль-Кулайба ҳомийлиги остида ўтиб, унда Миср, Сурия, Саудия Арабистони, Болгария, Нидерландия, Россия, Ўзбекистон, Татаристон, Бельгия, Ливан, Туркия, Филиппин, Шри Ланка ва бошқа давлатлар иштирок этдилар. Семинар кун тартибидан қонун ва экология, атроф-муҳит ҳимоясида меҳнат ташкилотлари билан ҳамкорликнинг аҳамияти, денгиз муҳити ҳимояси, табиий ресурслардан фойдаланишда узоқ муддатли режалар, ишлаб чиқариш чиқиндиларининг экологияга ва тирик организмга салбий таъсири, саноат корхоналарида хавфсиз иш шароити тизимини яратиш, иш жойлари ва инсон саломатлиги каби масалалар ўрин олди. Анжуманда Ўзбекистон касаба уюшмалари делегацияси пленар ва ишчи мажлисларида иштирок этди. Қувайт давлат ва жамоат ташкилотлари масъул ходимлари, олимлар, мутахассислар, Оврупо, Осиё, Африка қитъаларидаги мамлакатлар вакиллари маърузалар ҳамда ахборотлар билан фаол қатнашдилар. Табиат муҳофазаси, чор-атроф муҳити ўзгариши таҳлили, мамлакатлар ичида ва халқаро даражада олиб борилаётган ишлар ва пайдо бўлган муаммолар юзасидан қизғин баҳслар бўлди. Филиппин касаба уюшмалари ва Владимир хизматчилар иттифоқи Бош котиби Р.Тупазанинг мамлакат ўрмонлари ҳолатидаги ўзгаришлар, ичимлик суви экотизмининг аҳволи, шаҳар муҳити, бу ишларда касаба уюшмаларининг таъсири мавзуидаги чиқиши кўпчиликда катта қизиқиш уйғотди. Делегатлар кескин маърузалари ва нутқлари билан халқаро анжуманнинг мазмунан бой бўлишига хизмат қилдилар. Улар ўз мамлакатларида касаба уюшма ташкилотларининг олиб бораётган ишлари, илғор тажрибалари ҳақида ҳикоя қилдилар.

- Халқаро анжуман қандай хулосаларга келди?

- Аввало айтиш керакки, мазкур тадбир бу борада биринчи семинар бўлиб тарихда «Қувайт декларацияси» деб номланадиган бўлди.

Анжуманда мазкур йўналиш бўйича фаолият кўрсатадиган барча маҳаллий, халқаро, ҳукумат органларини семинар иш якунлари ва тавсияларидан воқиф этишга қарор қилинди. Муаммолар ечимларини топиш, барча кучларни бирлаштириш, қабул қилинган тавсияларнинг ҳаётга тадбиқ этилишини таъминлаш юзасидан тадбирлар белгиланди. Чор-атроф муҳитини яхшилаш ва бу борада илмий-тадқиқот ишларини ташкил этишга эътиборни қаратиш, даврий нашрларни чиқариш, оммавий ахборот воситалари орқали ташвиқот-тарғибот ишларини кучайтириш, экологияга хавф солувчи воқеликлар юз берганда уларни тезкорлик билан бартараф этишда фаол қатнашиш, чор-атроф ҳимояси бўйича маҳаллий, миллий ва халқаро битимларга тўла риоя қилинишига таъсир кўрсатиш, амал қилмаганлик учун эса айбдорларга нисбатан жазо чораларини кўриш, чор-атроф муҳитига зарар келтирувчи ва инсон соғлиғига хавф солувчи, айниқса, кимёвий, ядро ва биологик қуроллар ва бошқа оммавий қирғин қуроллари хилларидан фойдаланишнинг олдини олиш, шунингдек, чиқитларни дастлабки саралаш ва қаттиқ чиқитларни қайта ишлаш, заҳарли кимёвий чиқитларни хавфсиз йўқотиш усуллари каби долзарб масалалар қарорларда ўз аксини топди.

Анжуманда бу йўналишда илмий-амалий ечимларнинг ниҳоятда муҳимлиги ҳисобга олиниб, бундай тадбирларни мунтазам ўтказиб туришга келишиб олинди. Шу мақсаддан келиб чиқиб «Қувайт декларацияси» деб номланмиш семинарларни истиқболда ўтказиб туриш кўзда тутилди. Туркия делегацияси ташаббусни қўлга олди ва яқин истиқболда ўтказиладиган иккинчи семинарга таклиф этди.

- Жаҳоннинг нефтга бой мамлакатларидан бири бўлган Қувайт ҳақида сўзлаб берсангиз?

- Қувайтда нефть 1938 йилда топилган ва уни экспорт қилиш мамлакатнинг иқтисодий аҳволини тез ўзгартириб юборди. Элликинчи йилларнинг охиридаёқ нефтдан йиллик даромаднинг ўсиши, аҳолиси сон бошига даромаднинг жаҳон даражасига чиқиб олишига имкон берди. 80-йиллар давомида нефтдан олинадиган даромад умумий даромаднинг олтмиш фоизини, аҳоли йиллик даромадининг 80 фоизини, экспортнинг 90 фоизини ташкил этди.

Қувайт иқтисодиёти ўзига хосдир. У нефть бўйича захираси жиҳатидан жаҳонда тўртинчи ўринни эгаллайди. 80-йиллар бошида нефть саноатини қайта қуриш, модернизациялаш юз берди. Қишлоқ хўжалиги, балиқчилик кичик сектор бўлиб, бор-йўғи бир фоизни ташкил этади. Бу эса Қувайтда чекланган сув ресурслари ва ноқулай об-ҳаво билан боғлиқдир.

Суратда: анжуман пайти.

ЯПОНИЯ ҲУКУМАТИНИНГ ИНЪОМИ

Маълумки, 1997 йил Инсон манфаатлари йили деб эълон қилинган эди. Ўша йил ижтимоий ҳаётимизнинг жуда кўп соҳаларида чиндан ҳам катта из қолдирди. Фан, медицина, маънавият соҳасида юз берган ижобий ўзгаришлар инсон манфаатларига хизмат қилиши шубҳасиздир. Бундай ўзгаришлар айниқса халқларнинг ўзаро ҳамкорлигида, бир-бирлари билан алоқаларнинг яқинлашуви ва мустаҳкамланишида, фаннинг, шу жумладан медицина фани ва амалиётининг ривожланишида ҳам ўз аксини топмоқда.

Шу муносабат билан биз кун чиқар мамлакати - Япониянинг мурувввати ҳақида қисқача гапириб ўтмоқчи эдик. Яқинда бу мамлакат ҳукумати Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академиясининг Эндокринология институтига 60000 АҚШ доллари миқдорида хайрия гранти ажратди. Бу янги - нейроэндокринология фанининг ривожланишига салмоқли ва бебаҳо улуш бўлиб қўшилди, чунки ушбу грант туфайли биз эндокринология лабораторияси учун энг янги ускуналар сотиб олиш имкониятига эга бўлдик. Бу ускуналар медицина фани ва амалиётининг энг замонавий ўткир талабларига жавоб беради. Эндиликда хилма-хил нейроэндокринологик касалликлари билан оғриган беморларда ихтисослашган сифатли текширувлардан ўтиш ва даволаниш учун реал имконият пайдо бўлди.

Ўтган йили декабрь ойи охирларида Эндокринология институтида Япония ҳукуматининг хайрия грантига сотиб олинган янги ташхис диагностика ускуналарининг тақдимоти бўлиб ўтди. Учрашувда Япония мамлакатининг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси жаноб Коичи Абата, Ўзбекистон Фанлар Академияси Эндокринология институти директорининг маслаҳатчиси, нейроэндокринология лабораторияси мудири, академик Е.Туракулов, Эндокринология институти директори, медицина фанлари доктори, С.Исмоилов, «Соғлом авлод учун» республика жамғармаси раисининг ўринбосари Г.Йўлдошева «Novo Nordisk A/O Дания» компаниясининг минтақавий ваколатхонаси раҳбари С.Жумаева, «Мерк» (Германия) компаниясининг раҳбари М.Асқарова, «Technolody and Services» компаниясининг минтақавий ваколатхонаси раҳбари Н.Султонов ва бошқалар иштирок этишди.

Тақдимот пайтида меҳмонлар эндокринология лабораторияси иши билан танишдилар. Уларга нейрофизиологик асбоб-24 каналли электр энцефалографнинг иши намойиш этилди. Бу асбоблар спектрлар бўйича таҳлил қилиш ва рангли компьютерда мияни тадқиқ этиш, архивлаштириш имкониятига эга, 2 каналли электронейромиографлар спектрлар бўйича тадқиқ этади ва маълумотларни компьютерда ишлаб чиқади. Шунингдек, анъанавий даволашни - лазерли магнитли рефлексотерапияни оғриқсиз ўтказувчи аппарат бор.

Меҳмонлар шунингдек, моддалар алмашинуви патологияси бўлимининг иши билан ҳам танишдилар. Шуниси диққатга сазоворки, бу лаборатория ходимлари Италиядаги «Technolody and Services» компаниясида айнан мана шу асбоб-ускуналарда ихтисослашган ўқув машғулотларини ўтаганликлари уларни сира ҳайрон қолдирмади. Чунки ҳозир илмий-амалий алоқалар туфайли узоқ мамлакатлар ҳам яқин бўлиб қолди. Ушбу сатрлар муаллифи ва З.Ҳалимова ҳам яқин ойлар ичида Лондонда нейроэндокринология ўқув-тажриба ишларида бўлиб қайтишади.

Ўзбекистондаги Эндокринология институти билан Япония ҳукумати ўртасида алоқа ўрнатилганлигида ва иккала мамлакат дўстона муносабатларининг мустаҳкамланишида Япония ҳукуматининг хайрия гранти муҳим роль ўйнашидан умидимиз катта. Япония ҳукумати ўзининг бу инъоми ва ташаббуси билан институт ходимларининг ижодий-илмий изланишларини қўллаб-қувватлаётганлигини намойиш этди. Биз Япония халқига янги 1998 йилда бахт, омад ва фаровонлик тилаб қоламиз.

Ю.ЎРМОНОВА,
Эндокринология институти докторанти.

Суратда: Япониянинг Ўзбекистон Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси жаноб Коичи Абата Эндокринология институтининг бир гуруҳ ходимлари орасида.

Мулоқот: мулоҳаза, таклифлар

ЮРТ ХИЗМАТИДА КАМАРБАСТА

Элда «дунёни гўзаллик асраб қолади» деган гап бор. Мен бу иборани «дунёни яна эзгулик ва фидойилик асраб қолади» деган сўзлар билан тўлдирган бўлардим.

Гўзаллик яратишда эзгулик ва фидойиликни ўзида мужассамлаштирган инсонлар борки, олам мустаҳкам устунларга эга бўлади.

Бу каби инсонлар орамизда яшайдилар, камтарона умр кечирадилар, яхшиликлар йўлида меҳнат қиладилар, элнинг кўнглини топиб қувонадилар, юраг-у вужудларини халқига, ватанига бахшида этганларидан ўзларини энг бахтли одам ҳисоблайдилар.

Аммо бизлар уларни ҳамма вақт ҳам сезавермаймиз, баъзида қадрига ҳам етмаймиз. Лекин улар кўп. Шунинг учун бўлса керак, ҳаётнинг мушкул, оғир синовлари ичра чарчоқ, ҳориган кўнгилларимизга айнан шу каби инсонларнинг шуури рўшнолик, равшанлик киритади, оламни кўзларимизга мунаввар этади.

Бахтиёр Мансуров мана шундай инсонлардан бири. Унинг номи нафақат ўзимизнинг юртимиз, балки кўплаб хорижий давлатларда ҳам таниқли ва эъзозли бўлиб қолган. Бахтиёр Мансуров ким ва унинг қандай иши-ю фаолияти эл орасида уни шунчалик машҳур қилган?...

Ўн йиллар нарида «Қўқонда милкка сунъий томирли тишлар ўрнатилаётган эмиш» деган гап тарқалди. Кимдир бунга ишонди, кимдир ишонмади. Кимдир тиш оғриғи-ю тиш даволатиш, таълай тишлар-протезлар тақиб юришдан зада бўлиб, Қўқон шаҳрига талпинди, кимлардир бу янгилик гапларга ишонганларни шаштидан қайтаришга ҳаракат қилди.

Аммо Қўқон шаҳридаги бир гуруҳ ташаббускорлар бошлаган ишларини қатъият билан давом эттираверишди. Ўша пайтда собиқ Совет Иттифоқининг кўплаб шаҳарларидан, ҳатто хорижий давлатлардан ҳам даво ва ҳусн истаб Ўзбекистон деган юртнинг кўҳна шаҳри Қўқонга интилувчиларнинг сони кўпайиб бораверди.

... Имплантантлардан фойдаланган ҳолда ортопедик даволаш усулини жорий этиш бўйича Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш вазирлиги таклифини биринчи бўлиб Қўқон шаҳрининг стоматологик поликлиникаси, тўғрироғи унинг бош шифокори Бахтиёр Мансуров бу ишга бўлган иштиёқини билдирди. 1987 йил март ойидаёқ Литва республикасининг Каунас тиббиёт институти экспериментал ва клиник имплантология лабораториясининг мудири О.Н.Суров билан келишилган ҳолда етти кишилик бригада иш ўрганиш учун Болтиқ бўйига жўнаб кетди. Булар Б.Мансуров, Т.Муллаев, С.Хидиров, Ш.Шокиров, А.Исмоилов, М.Султонова, В.Петросянлар эди.

Шу аснода Қўқонда ясама тиш қўйишда имплантантлар, яъни «тиш ўтказиш» усули қўлланила бошлади. Шу аснода 1987 йили 14 сентябрда Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазирлигининг 1352-рақамли «Қўқон шаҳрида Республика стоматологик имплантология марказини ташкил этиш ҳақида»ги буйруғи юзага келади. Унда шу марказ қошида илғор тажриба мактабини яратиш ва иш жойида мутахассислар тайёрлаш, имплантантлар қўйилган беморларга бир фурсат тиббий ёрдам кўрсатиш лозимлиги назарда тутилиб, 1987-88 йилларда 60 ўринли стационар қуриш каби зарур ва аҳамиятли режалар белгиланган эди...

Поликлиниканинг фаолияти ҳақида батафсилроқ маълумотга эга бўлиш ниятида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган врач, Хитой Халқ республикасининг фахрий профессори, тиббиёт фанлари номзоди, шу Республика стоматологик имплантация маркази бош шифокори Бахтиёр Мансуров билан суҳбат қилдим:

- Бахтиёр Мансурович, Сиз бошқараётган стоматологик Марказ қилаётган ишлари моҳияти ҳақида сўзлаб берсангиз..

- Статистика бўйича ҳар бир инсон ҳаёти давомида ўрта ҳисобда 1 та мол, 7 та буқа, 70 та қўй, 550 та паррандани истеъмол қилиши аниқланган. Тишларсиз шунча нарсани еб, ҳазм қилиш мушкул ва соғлиқ учун хавфлидир.

Таълай тишлар овқат чайнаш функциясини фақат қисман бажара олади.

Бундай тишлардан фойдаланувчилар бир қанча ноқулайликларга кўникишга мажбурдирлар. Яъни уларни ҳар овқатдан сўнг олиб тозалаш, кечасига сувга солиб қўйиш, бунинг устига таъм билиш қобилиятининг пасайишига чидаш керак. Имплантантлар эса бу ташвишлардан халос қилади. Шунинг учун поликлиникамиз ходимлари бу масалага катта аҳамият билан қараб, тиш имплантантларига мурожаат этишга қарор қилди.

Имплантантлар ўзи нима? Имплантология - бу тананинг бирорта аъзосини кўчириб бошқа танага жойлаштириш дегани. Унинг тарихи узоқ даврлардан мавжуд.

Масалан, Хитой, Жазоир ва ҳатто Майя қабиласининг аҳолиси инсон аъзоларини кўчириб ўтказиш усулларини қадимдан билган эканлар. Ясама, сунъий томирли тишларни милкка ўрнатиш эса жаҳон ортопедик стоматология тажрибасида 40 йиллардан буён қўлланиб келмоқда.

Стоматолог сифатида мени бу масала жуда қизиқтириб келарди. Ниҳоят, имконият пайдо бўлиши билан мен умримни, кучимни шу ишга бахшида этишга қарор қилдим.

Биринчидан, ҳар бир инсон соғ бўлиш билан бирга ташқи кўриниш ҳақида ҳам кўп ташвишланади. Чиройли тишлар одамнинг ҳусни эканлигига шубҳа йўқ. Имплантантлар, яъни сунъий тишлар, ана шу икки хусусиятга эга, инсонга ҳам соғлиқ, ҳам ҳусн бағишлашда қўл келади.

Бизнинг Марказимиз ўн йилдан буён фаолият кўрсатар экан, биз врачлар ҳар кун изланишдамиз. Иш жараёни ниҳоятда қизиқарли. Бу соҳада биз кўплаб кашфиётлар, рационализаторлик таклифларини жорий этяпмиз, тадқиқотлар олиб боряпмиз. Бу эса албатта қаттиқ меҳнатни, фидойиликни, ўз ишига меҳр-муҳаббатни талаб қилади.

- Бахтиёр Мансурович, имплантантларни ўрнатиш жараёнини соддароқ қилиб тушунтириб берсангиз.

- Имплантантларни ўрнатиш жараёни уч босқичдан иборат. Аввалომбор, бизларга мурожаат қилган беморлар тиббий кўрикдан ўтадилар. Бунда мижозга имплантантлар ўрнатиш мумкинлиги аниқланади, уларнинг жағ тизимлари ва шахсий хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда зарур имплантантлар танлаб олинади. Иккинчи босқичда имплантантлар жарроҳлик йўли билан милкка ўрнатилади.

Учинчи босқич милкнинг кесилган жойлари битгач, тикилган иплари олиниб, имплантантларга металл-керамика, пластмасса ёки фарфор (чинни)дан тайёрланган тишлар (қопламалар) қўйилади.

Имплантантлар ҳар хил металлардан тайёрланади. Асосийси, имплантантлар ясалган металл милк билан бирикма ҳосил қилиши керак. Бизлар титан, хромкобальт қотишмаси, алюмин оксиди, сапфир (ёқутнинг бир тури), тиллодан қилинган имплантантлар ишлатамиз. Уларни поликлиникага Москва, Қозон, Харьков, Тошкент ва бошқа шаҳарлардан келтиришади. Баъзида тайёр имплантантлар айрим беморларнинг жағларига тўғри тушмай қолган ҳолларда поликлиникамизнинг ортопедлари уларни ўзлари ясайдилар.

Шуни айтиб ўтиш лозимки, бизлар ҳар бир имплантант қўйдирган мижозларимиз аҳволи ҳақидаги маълумотни Соғлиқни сақлаш вазирлигига етказиб, аввалига ҳар ой, кейинчалик ҳар йилда бир марта беморларни тиббий текширувдан ўтказишга ҳаракат қиламиз.

- Бахтиёр Мансурович, Марказингиз республикамизнинг бошқа стоматологик муассасалари билан бирон-бир алоқа ўрнатганми?

- Албатта, бизнинг жамоамиз ўз фаолияти ва тажрибасини бошқа стоматологлар билан ўртоқлашмоқликни ҳам қарз, ҳам фарз деб билади.

Жумладан, Москва, Харьков, Санкт-Петербург, Каунас, Қозон, Киев, Новосибирск, Тошкент шифокорлари билан ҳамжиҳатликда ишлаб келяпмиз. Айни вақтда Андижон, Тошкент, Асака, Бухоро, Фарғона, Наманган, Душанбе, Бекобод шаҳарларидан Марказимизга стоматологлар бригада бўлиб келиб, имплантологиянинг қонун-қоидаларини ўрганиб, ўқиб қайтмоқдалар. Жаъми бизда ҳозиргача 30 та бригада иш ўрганиб, ўз муассасаларига қайтди. Яна яратилган рационализаторлик янгиликлари ва кашфиётлари асосида рисолалар, бир қатор методик қўлланмалар, тавсияномалар чоп эттирдик.

Бизнинг фаолиятимизга аҳоли ўртасида ҳам, мутахассислар ўртасида ҳам қизиқиш катта. Чунки, чиндан ҳам, бизнинг қилаётган ишимиз ҳар бир инсонга соғлиқ ва ҳусн ато этиш билан бирга унга кўтаринки руҳ, ҳам узоқ умр бағишлайди. Ўрнатилган имплантантлар инсон танаси аъзолари фаолиятига ижобий таъсир этиб, уни бир мунча ёшартиради ҳам. Шунинг учун бўлса керак бугунги кунда Марказимизни стоматологик-имплантология билан шуғулланаётган жаҳон олимлари тан олмоқдалар, фаолиятимиз билан қизиқиб, ишларимиздан қониқмоқдалар. Марказимиз Австрия, Германия, Арабистон, Улан- Уде, Россия, Бошқирдистон, Туркманистон, Хитой мамлакатлари билан боғланишга олиб келди. Масалан, Австриянинг «Комеса Гесмбх» стоматологик фирмаси билан шартнома тузиб, ҳамкорлик қилиш режаларини белгилаб қўйганмиз, Германиянинг «Дина» стоматологик фирмаси билан ҳам ҳамкорлик қилмоқдамиз. Шу туфайли бўлса керак, Болгарияда имплантология бўйича 1989 йилда ўтказилган миллий симпозиумда ва Италиянинг Флоренция ҳудудида ташкил қилинган жаҳон имплантологларининг XIII конгрессида қатнашиш менга насиб этганди. Ўшанда Ўзбекистон деган юрт борлигини кўпчилик билмаслигини эшитиб, жуда хафа бўлгандим, ўксингандим. Бугунги кунга келиб эса, Ўзбекистоннигина эмас, унинг кичкинагина Қўқон шаҳрини ҳам кўпчилик биляпти. Бизнинг Марказимизга 12 йилдан буён турли хорижий мамлакатлардан жуда кўп одамлар келиб, қилаётган ишларимизга ишониб, тан бериб даволаниб кетмоқдалар. Лекин олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ деганларидай ҳали ҳануз ўзимизнинг ҳамкасабаларимиз, соҳа мутасаддилари томонидан бизларга эътибор деярли йўқ...

Шу ерда кичик лирик чекиниш ўринли деб ўйлайман: ривожланган мамлакатларда стоматологик имплантологияга катта эътибор берилади. Махсус институтлар ташкил этилган алоҳида дастурлар, махсус дарсликлар ишлаб чиқилган, катта илмий изланишлар ва амалий фаолият йўлга қўйилган. Соҳанинг академиклари - йирик олимлари мавжуд.

Булар бежиз эмас. Соғлом турмуш тарзини шакллантириш, миллат соғлиғини сақлашда стоматологик имплантологиянинг аҳамияти катта. Инсон тановул қиладиган барча таомлар тишлар орқали «тегирмон»дан майдаланиб ўтади. Демак, тишларнинг аҳволи кўп жиҳатдан инсон саломатлигини белгилайди. Юқорида таъкидлаганимиздек, имплантантлар инсоннинг тана аъзоларига ижобий таъсир этади, уларни маълум маънода ёшартиради. Бунга таълай тиш ноқулайликлардан халос бўлиб, шундай тиш қўйдирган кишилардаги кайфият ҳамма таомлар таъмини аввалгидай ҳис этиш бахтига ҳам таъсир этади, албатта.

(Давоми 4-бетда)

1998 йил — Оила йили

Оила даврасида

Ҳадислар

Яхшиликни чеҳралари очиқ, хушрўй одамлардан кутинглар.

***

Хайрли ва савобли ишлар - инсонни турли ҳалокатлардан сақлайди.

***

Сизлар одамларни молу дунёларингиз билан мамнун қила олмайсизлар, балки очиқ юз ва яхши хулқларингиз билан миннатдор қилишларингиз мумкин.

***

Касал кўргани борган одам гўё жаннат боғида юргандек бўлур.

***

Рўза, номоз ва садақа қилиш даражасидан ҳам афзал амал - у икки кишининг ўртасини яраштириб қўйишликдир. Бировларнинг ўрталарини бузиш, дин қирғинидир.

***

Яхшиликнинг энг улуғи - отаси вафот этгандан сўнг ҳам унинг дўстлари билан алоқани узмасликдир.

Ибрат бўлгулик...

ЎРТАДА ФАРЗАНД БОР...

Биз доимо миш-мишга сабаб бўладиган воқеаларга ўчмиз. Доимо кишиларнинг қилаётган яхши ишидан ҳам кўра салбий ишларини муҳокама қилишни яхши кўрамиз. Айниқса, оилавий можаролар ҳеч бир кишининг назаридан четда қолмайди. «Фалончи хотинини дўппослабди», «фалончи қайнонаси билан чиқишмасмиш», «писмадончи икки боласи бўла туриб ажралишаётган эмиш». Бундай воқеалар матбуотда ҳам тез-тез ёритилиб туради. Гўёки бу билан кимларгадир сабоқ бермоқчи бўламиз.

Лекин атрофимизда одамларга фақат яхшиликлари билан ўрнак бўлишига арзийдиган инсонлар ҳам борлигини унутмаслигимиз керак. Чунки бу олам яхшилар билангина файзлидир.

Ана шундай яхши кишилар ҳақида ёзмоқчи бўлиб юрган кунларимнинг бирида бир аёл билан танишиб қолдим. Ўзини Озода Юнусова деб таништирган бу аёлнинг истараси иссиқлиги ёқ сизда илиқ таассурот қолдиради. Биз у билан олам ташвишлари, ҳаёт муаммолари хусусида гаплашиб қолдик. Газетага ёзиш истагимни билгач эса, у бир текис равон қилиб, дилидагиларни тўкиб солди.

- Бу йилнинг Оила йили деб эълон қилиниши айниқса маҳалла фаолларининг оила олдидаги масъулиятини янада кучайтирди,- дейди Озода опа.

«Чиғатой оқтепа» маҳалласи хотин-қизлар қўмитаси раисасиман. Йигирма йилдан буён аёллар билан ишлайман. Эҳ-ҳе, қанчадан қанча оилавий можароларнинг гувоҳи бўлдим. Бизнинг ишимиз фақат ажралишаётган оилаларнинг мол-мулкини тақсимлашдан иборат бўлмаслиги керак. Мақсадимиз - ўртадаги болани тирик етим қилмаслик. Олти келиним бор. Ҳозир уч келиним билан тураман. Олтови олти хил олам. Буларнинг характерига, қилаётган ишига, муомаласига кўникиш битта ўзим учун жудаям мушкул. Лекин ҳар бирининг кўнглига қараш, билмаганини ўргатиш биз катталарнинг бурчимиз.

Баъзан қайсидир келинимнинг қилган юмушигами ёки муомаласигами танбеҳ бермоқчи бўлганимда ўзим ҳам бир вақтлар келин бўлганим ёдимга тушиб, шайтонга ҳай бераман. Қарабсизки, бу билан ўртада пайдо бўлиши мумкин бўлган нохушликнинг олди олинади. Келинларим билан бирон марта хафалашмаганмиз. Уларни бесабаб хафа қилишга ўғилларимга ҳам йўл қўймайман. Менимча, шу ёш оилаларнинг дарз кетиши ёки яхши яшаб кетишида оналарнинг ўрни катта бўлса керак деб ўйлайман.

Маҳалламизда ҳам бирон оиланинг бузилиб кетмаслиги учун қўлимдан келганини қиламан. Қанча йилдан бери шу маҳаллада ишлаётган бўлсам ҳали биронта оила ажрашиб, бола тирик етим бўлмади.

Сизга бир мисол келтирай. Яқинда бир оилани ажралишдан сақлаб қолдик. Унинг сабаби рашк. Эр такси ҳайдайди. Хотини эрини рашк қиларкан. Чўнтагидаги пулигача санаб олиб қўяркан. Бу - умуман нотўғри. Оилада ишончсизлик бўлса - у албатта емирилади. Хиёнат қилмаган эр ишончсизлик оқибатида «бўри есаям, емасаям оғзи қон» қабилида иш тутиб, ҳиёнат йўлига кириб кетиши мумкин. Асосан жанжал мана шу ишончсизликдан келиб чиққан. Қуда томон келиннинг юкларини олиб кетиш учун машинани йигитнинг эшиги олдига келтириб қўйган жойидан қайтариб юбордик. Икки ёшнинг ота-онаси, эр-хотиннинг ўзлари билан қилинган узоқ суҳбатдан кейин улар ярашишди. Муҳими, ўртадаги бола тирик етим бўлмади.

Ёшлар оила қуришдан олдин бир-бирларининг руҳияти билан, ички дунёси билан қизиқиши керак. Уларнинг оилавий шароити мос келгани билан дунёқараши тўғри келмаса - бу оила узоққа бормайди. Қизиқиш ва интилишлари, мақсад ва орзулари бир-бирига қанчалик яқинлигини ўрганиш ва шунга қараб хулоса қилишлари керак. Озода опа билан жуда узоқ суҳбатлашдик. Жуда кўп нарсаларни тўлиб-тошиб гапириб бердилар. Қоғозга туширганларим уларнинг қилган ибратли ишларининг ўндан бири холос. Озода опа билан хайрлашар эканман, у кишига ўхшаш меҳрибон, жонкуяр, доно онахонларимиз бор экан, оиларимиз мустаҳкамлигига ҳеч қачон завол етмайди, деб ўйладим.

Б.СУЛТОНОВА.

Одамийлик сабоқлари

ОМОНАТ ОМОН САҚЛАЙДИ

(Қадимий ривоят)

Бир мамлакатдан карвон йўлга чиқибди. Карвонбошининг ёнига бир ёш бола келиб:

- Ота, мана шу қўйнинг терисини сотиб, пулига бирон нарса олиб келсангиз,- дебди.

- Болам, битта терига нима ҳам берарди?- дебди карвонбоши.

- Мен шу пулга нима келса ҳам розиман,- дебди шунда бола.

Шундай қилиб, карвон йўлга тушибди. Манзилга етишиб, юкларни тушириб бўлганда, ҳалиги бола бериб юборган омонат эсига тушибди. Терига харидор топиб, уни бир тангага сотибди. Карвонбоши бир тангага бирон нарса олиш учун роса айланибди, лекин ҳеч нарса тополмабди. Бир пайт олдидан мушук кўтарган бола чиқибди.

- Болам, шу мушугингни бир тангага сотасанми?- дебди карвонбоши унга.

- Сотаман,- дебди бола.

Карвонбоши мушукни сотиб олиб ўз савдо ишларини тугатгач, туяларни қаторлатиб йўлга чиқибди. Бир куни карвон қандайдир бир подшоликнинг ерига келиб, ўша ерда тонг оттирибди. Эрталаб туриб қарашса, мушук сичқонларни тутиб ўлдириб, карвон ётган жойга уйиб ташлаган экан. Савдогарлар буни кўриб, ҳайрон қолишибди. Кейин билишса, бу мамлакатда сичқон жуда кўпайиб кетиб, одамларнинг уйларини тешиб қулатаётган экан. Уйлардаги озиқ-овқатларни еб, ҳатто ухлаб ётган болаларнинг қулоқларини кемиришгача борибди. Воқеанинг хабари ўша мамлакатнинг подшосига етибди. У мамлакатнинг одамлари мушук нималагини билишмас экан. Подшонинг чопари келиб, карвондагиларга унинг саломини етказибди.

- Подшоҳимиз шу ҳайвонни бизга беришингизни сўраяптилар, эвазига хоҳлаган нарса олишингиз мумкин экан,- дейишибди.

Шунда карвонбоши:

- Бу ҳайвонни мушук дейишади, у билан савдолашиб бўлмайди. Берадиган нарсасини ўзи билиб бераверсин,- дебди.

Подшо уларга қирқта нортуя берибди. Карвон яна йўлда давом этибди. Кунлардан бир куни уларнинг изига қароқчилар тушибди. Бир ҳафта давомида кечасию кундузи ҳужумга ўтишибди, лекин улар яқинлашганда карвон атрофида қўрғон пайдо бўлиб, ундан ўта олмабдилар.

Бир куни карвонбошига маслаҳатчи савдогар келиб:

- Ўша битта мушук эвазига болага қирқта туяни бермоқчимисиз?- дебди.

- Ҳа!- дебди карвонбоши.

- Болага бир сидра кийим-бош олиб берсак ҳам бўлади, қирқта туяни эса иккаламиз бўлиб олайлик,- деб карвонбошини маслаҳатчи йўлдан урибди.

Шайтон йўлдан оздириб, карвонбоши маслаҳатчининг гапига кирибди. Ўша куни тунда эса қароқчилар уларни талабдилар. Кейин қароқчилар карвонбошининг ёнига келишиб:

- Биз бир ҳафтадан бери сизни тунай олмадик. Энди яқинлашганимизда карвоннинг атрофида қўрғон пайдо бўлиб, ундан ўтолмай қайтиб кетар эдик. Бу гал эса сизни бемалол тунадик, бунинг боиси нимада?- деб сўрабдилар.

Шунда карвонбоши воқеани сўзлаб берибди:

- Йўлга чиққанимизда бизга бир сағир бола омонат топширган эди. Шу омонатга шу кеча хиёнат қилмоқчи бўлдик. Билсанг, бировнинг омонати эгасига етгунча қўрғон бўлиб турар экан. Кўнглимизда қора ният пайдо бўлиши билан ҳалиги қўрғон йўқолди. Сиз бизни бемалол таладингиз.

Бу воқеани эшитган қароқчилар омонат бизни ҳам омон қўймайди, деб барча молларни қайтариб беришибди ва анча йўлгача уларни қўриқлаб боришибди. Карвон ўз юртига эсон-омон етиб келибди. «Омонат - омон сақлайди» деган гап ўшандан қолган экан.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ тайёрлади.

Тошкентлик Носиржоновлар оиласи учун 1998 йил қутлуғ бошланди. Хонадон соҳибаси Мавлуда бирваракайига уч фарзанд- Фотима, Зуҳра ва Ҳасан кўрди. Оиладаги беш фарзанд сафига яна уч фарзанд қўшилди.

Суратда: Мавлуда Носиржонова 2-туғруқхона шифокорлари даврасида.

Р.ГАЛИЕВ олган сурат.

«Ишонч» устахонаси

Музлатгич учун мослама

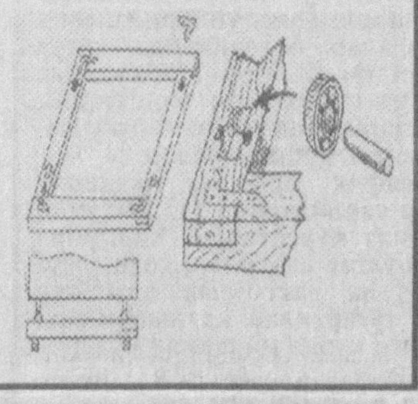

Кўпинча музлатгичларни оғир бўлганлиги сабабли ўрнидан силжитиш қийин бўлади ва уларнинг остида кўпгина чиқиндилар тўпланиб қолади. Ана шунда сизга расмда кўрсатилган мослама яқиндан ёрдам беради. Бунинг учун эни 6 см, баландлиги 3 см бўлган тахталардан музлатгичнинг эни ва бўйига мос ҳолда қирқиб оласиз.

Улардан иккитаси шарикли подшипниклар ўрнатиш учун уячалар очасиз. Ғилдирак учун ўрнатиладиган ўқ эса кичкина уячага жойлаштирилади. Тахталарни бир - бирига бурама мих ва темир бурчакликлар билан маҳкамлайсиз. Ғилдиракларни жойига ўрнатиб, музлатгични унга ўрнатиб қўйсангиз, уни жойидан кўчириш осон бўлади.

Ҳошимжон ЭГАМОВ, (расмлар муаллифники).

ХАНДАЛАР

- Қизимдан бўса олишга қандай жазм эта олдингиз?

- Бунга ўзим ҳам ҳайронман.

***

- Азизам, айтчи, ўзи телбароқ бўлса-ю, лекин бадавлат бўлса, шундай одамга турмушга чиқармидинг.

- Биласанми, бу кўп омилларга боғлиқ... Масалан, қанча бойлиги борлигига?

***

- Мен сенга ўхшаган учта аёлни боқишим мумкин.

- Жуда соз, энди биз билан бувим, онам ҳам бирга яшашади.

Шавкат ЁҚУБОВ.

ЯХШИЛИК УНУТ БЎЛМАС

... Отам Муллапўлат Йўлдошхожи ўғли ўқимишли, мадрасада таҳсил олган мулла бўлганлиги учун у кишини кўпчилик ҳурмат қиларди.

1922 йилларда савдогарчиликка кенг йўл қўйилганлиги учун отамни савдо бўйича ишлари 5—6 йил жуда олға силжиди.

1928 йилда эса НЭП сиёсати билан савдогарларнинг мол-мулклари мусодара қилиниб, ўзларини узоқ юртга бадарға қиладилар. Шу пайтда отамни ҳам 3 йилга Қашқадарёнинг Ғузор туманига бадарға қилишиб бутун бойлиги-ю, дуконини давлат ихтиёрига ўтказилади.

Маълумки, 30 йилларга келиб мамлакатда қурғоқчилик бошланиб, халқнинг аҳволи оғирлашади. Шундай кунларнинг бирида Тошкентдан бизникига отамнинг дўстлари келишади. Бу пайтларга келиб биз ўзимизни анча тиклаб олган эдик.

Отам дўстлари билан қучоқлашиб кўришгач, ҳол-аҳвол сўрашадилар:

— Хўш, дўстларим, Тошкентда нима янгиликлар?

— Эй, деди, оғир хўрсиниб Муллатўлаган деган киши, — биз айтмайлик сиз эшитманг. Тошкентда аҳвол ёмон. Айрим одамлар кунжара ейишга мажбур бўлишмоқда. Ҳатто пулингизга ҳам дон-дун, егулик топилмайди. Мана сизларнинг бозорларингизда ҳам бир сиқим дон тополмадик. Отам уларнинг гапларини жим туриб эшитгач, дедилар:

— Ўзимда тўрт пуд буғдой, бир пуд мош бор. Шуни тенг бўлиб бераман. Сизларни Тошкентга қуруқ жўнатмайман. Сизлар эса бугун қолиб бозоримизни томоша қилинглар. Ўғлим сизларга вайрон бўлиб ётган Бекнинг қалъасини, 50 метр чуқурликда оқадиган Ғузор дарёсини, тепаликка қурилган ажойиб бир мадрасани кўрсатади.

Эртасига меҳмонлар кетаётганда ҳар бирига ёпилган нондан 10 тадан, тўпланиб қолган қўй ва туянинг оқлигидан қилинган қуртлардан бериб, «қўни-қўшниларингга улашинглар шифо бўлади» дея отам уларни кузатиб қўйдилар.

Вокзалдан қайтарканмиз отам:

— Мана, ўғлим, рўзғор-тирикчилик жуда қаттиқ бўлади. Иккала кишининг ҳам қуруқ кетмагани яхши бўлди. Ҳаётингда яна шундай воқеалар бўлиб қолса, қўлингдан келганча ёрдам беришга ҳаракат қил, дедилар.

Мана орадан 50 йил ўтди. Бу орада отам ҳам вафот этди. Лекин Тўлаган ота мени қаерда кўриб қолсалар мендан олдин тўхтаб салом берадилар. Мен хижолат чекиб бир кун сабабини сўрасам у киши кулиб дедилар:

— Муллакамнинг қилган яхшилиги учун мен ула-ўлгунча сизга салом бериб эъзозлайман, дедилар.

Динга эътиқоди кучли, имони бутун одамларгина бировга яхшилик қилишига ўшанда ишонганман. Ҳозир шундай одамлар ҳам борки, қўша-қўша машинаси-ю, дангиллама шоҳона уйи бўла туриб бечораҳол қўшнисига бир коса овқат чиқариб бермайдилар. Агар шу одамларда озгина динга эътиқодлари бўлганда ҳар куни савоб иш қилармиди?

Ҳамидулла ЙЎЛДОШЕВ.

Тиббий маслаҳатхона

«...САЛОМАТЛИК БИТТАДИР»

«Минг хил касалликлар мавжуддир - лекин саломатлик битта»

Л.БЕРНЕС

Қабзият ўта хавфли хасталик бўлиб, унинг ҳар хил турлари мавжуд. Қабзият узоқ вақт (1-2 кун ва ундан ортиқ) ич келмаслиги ёки қийинчилик билан келиши, марказий нерв тизими фаолиятининг бузилиши, меъда ва ичак касалликларда кузатилади. Баъзан эса қабзият мустақил касаллик ҳисобланади. Бу кундалик ҳожатга бориш тартибининг бузилиши, иш билан алаҳсиб, эриниб ёки уялиб ҳожатга боришни кечиктириш, қўрқиш, ҳадиксираш натижасида юзага келади. Масалан, бавосил, парапроктит (орқа чиқарув тешиги ва тўғри ичак атрофидаги клетчаткаларининг йирингли яллиғланиши) сингари касалликларда беморлар оғриқдан, қон кетишидан қўрқиб ҳожатга бормайдилар.

Қабзиятнинг белгилари қуйидагилардир: киши қийналади, қорин оғир туюлади, тирсиллаб туради, мижғиб симиллаб оғрийди, иштаҳа бўғилади, ич дам бўлиб, оғиз бемаза бўлади, бош оғрийди, уйқу нотинч бўлади, эт увишиб, бош айланади, кўнгил ғаш бўлиб, дармонсизланади, асабийлашиб, сал нарсага аччиғланади, юрак ўйнайди, салга терлайди, иш қобилияти пасаяди. Танамизда бирбирига яқин жойлашган аъзоларимизни (жигар, ўпка, юрак, буйрак, жинсий аъзолар ва б.) заҳарли моддалар билан заҳарлайдиган йўғон ичакда «аҳлат тоши» ҳосил бўлишига ёрдам берадиган қабзият хасталигидан сақланмоғимиз лозим.

Қабзият юзага келишида овқатланиш режими муҳим ўрин тутади. Кам овқат истеъмол қилувчи, айниқса эрталаб нонушта қилмайдиган кишилар қабзиятга мойил бўлади. Ичак тонусининг пасайиши, спазм, вақтида овқатланмаслик, асосан гўштли ва хамир овқат ейиш ич қотишга сабаб бўлади. Ҳар куни бир хил овқатлар ейиш, овқат таркибида сув, ҳўл мева ва сабзавотлар кам бўлиши йўғон ичакнинг нормал фаолияти бузилишига сабаб бўлиб, натижада қабзият рўй беради (атоник ич қотиши). Шифокорларнинг кузатишларича, атоник ич қотиши кўпроқ учрар экан. У одатда кам ҳаракат қилиб, кўпроқ ўтирадиган (масалан, ақлий меҳнат билан шуғулланадиган) ёки фақат яхши ҳазм бўладиган енгил овқат (қанд, сутли овқат, тухум, гўшт) ҳамда бир хил овқат истеъмол қилган кишиларда кузатилади. Атоник ич қотиши баъзан ич бўшатишга эҳтиёж туғилганда ични бўшатмайдиган одамларда ҳам пайдо бўлади. Шифокорларнинг фикрича, ҳадеб клизма қилиш ва сурги дорилар қабул қилиш қабзиятнинг жуда оғир турларини келтириб чиқарар экан. Ҳар сафар ҳожатга борганда зўриқиб кучаниш натижасида орқа чиқарув йўли чурраси, бавосил шиллиқ қаватининг тирналиши сингари қатор касалликлар вужудга келиб, булар хирургик йўл билан даволанишни тақозо этади. Олимлар бир қатор эндокрин касалликлар (қалқонсимон без, буйрак усти бези ва жинсий безлар касалликлари), руҳий касалликлар, неврозлар қабзият билан кечишини ҳамда қабзият анча асоратлар қолдиришини аниқлашган (масалан, кўп беморларда ичак микрофлораси мувозанатининг бузилиши (дисбактериоз), ичакда чиритувчи бактериялар пайдо бўлиши, бактериялар миқдори ўзгарганда В гуруҳ витаминларининг сўрилишининг бузилиши ва б).

Қабзиятни ўзи билгича даволаш асло мумкин эмас. Шифокор қабзият сабабини аниқлагандан кейин беморни даволашга киришади.

Хўш, қабзиятни қандай қилиб олдини олиш ва даволаш мумкин?

Умуман организмни чиниқтириш, кундалик (меҳнат, дам олиш, уйқу) режимни тўғри уюштириш, витаминларга бой овқатлардан ўз вақтида ейиш, физкультура билан мунтазам шуғулланиш керак.

Сурги дориларни фақат шифокор тавсиясига кўра қабул қилиш лозим.

Ҳар куни маълум вақтда ҳожатга боришга одатланиш, ҳатто бунга истак бўлмаса ҳам ўз-ўзини мажбурлаб бориш керак. Болаликдан бошлаб кунда ҳожатга боришни одат тусига киритиш, болани ҳар куни бир вақтда тувакка ўтказиш, ҳожат вақтида уни ўйинчоқлар билан чалғитмаслик керак.

Катта ёшдаги кишилар ҳожат вақтида чекишлари зарарлидир.

Атоник қабзиятда кўп ҳаракат қилиш, сут ва ўсимлик маҳсулотларидан тайёрланган овқат, қора нон, сабзавот, ҳўл мева, гречиха бўтқаси, сут, қатиқ истеъмол қилиш тавсия этилади. Наҳорга бир стакан совуқ сув ёки мева суви, қатиқ ёки простокваша ичиш керак.

Спастик ич қотишда асабларни чарчатмаслик, тамаки, нос чекмаслик, спиртли ичимликлар ичмаслик, аччиқ ва шўр таомлар, дориворларни истеъмол қилмаслик керак.

Шавла, кисель, какао, кофе, аччиқ чой, черника ва б. рационда чеклаш зарур.

Творог, гуруч, хурмо, анор, нок ични қотириб юборишини унутмаслигимиз керак.

Ҳар куни маълум вақтда овқатланиш, овқатга албатта, ҳўл мевалар (олхўри, ўрик, олма, олча) сабзавотлар (қовоқ, карам, шолғом, сабзи, бодринг, лавлаги) ва уларнинг шарбатларини қўшиб истеъмол қилиш тавсия этилади.

Қабзият касаллиги билан оғриган бемор мутлақо ҳайвон мойлари (мол, қуйруқ мойи ва б.) истеъмол қилмаслиги керак.

Парҳезли таомлар одатдаги буғда пиширилган ёки сувда қайнатилган бўлиши керак.

Ҳар куни наҳорга бир чой қошиқ миқдорида тоза асал истеъмол қилиш спастик қабзиятда кунига 1/4-1/2 стакан картошка шарбати ичиш ҳам тавсия этилади.

Сапар МУҲАММАДИЕВ, доцент.

БОЛА АЗИЗ...

Қадимий ўзбек тарбия анъаналарига кўра, маҳалланинг инсон шаклланишидаги роли ва аҳамияти каттадир. Бинобарин, ота-боболаримиз тўй ёки маросим ўтказишадими, албатта, маҳалладагилар, юрт оқсоқоллари билан ҳамжиҳат ҳал этишган, маслаҳат қилишган. Шу жумладан, боланинг ўсиб-улғайишида, бу борадаги юзага келган муаммоларни ҳал этишда ҳам шу усул қўлланилган. Бир болага етти қўшни ота-она, деган мақол шундан қолган. Бу нарсани эътиборга олган Наманган шаҳридаги 10-мактаб маъмурияти ва Охунбобоев номидаги маҳалла қўмитаси ҳамкорликда «Бола азиз, одоби ундан азиз» деган мавзуда қўшма йиғилиш ўтказишди.

Йиғилишда мактаб ўқитувчилари ва маҳалла оқсоқоллари иштирок этдилар. Йиғилишни мактаб директори Муҳаррамхон Шамсиева очди. Ўқитувчилардан Турсуной Ҳолиқова «Оила ва мактаб ҳамкорлиги», Ҳабибахон Юсупова эса «Тарбия ва билим эгизак» мавзуларида маъруза қилдилар. Маърузачилар юртбошимиз томонидан 1998 йилнинг Оила йили, деб эълон қилинганлиги муносабати билан мактаб ва маҳалла қўмитасининг олдида турган вазифалар, ёшларни мустақил Ўзбекистонимизга муносиб кишилар сифатида вояга етказишда ҳар иккисининг ҳамкорлиги катта самаралар бериши хусусида сўз юритдилар.

Маҳалла қўмитасининг раиси Шамсиддин Муҳитдинов, шаҳар халқ таълими бўлимининг масъул ходими Турсунбой Парпибоевлар ҳам ўз маърузаларида бола тарбиясининг муҳим муаммоларини тилга олдилар.

Йиғилишда бола тарбиясини янада яхшилаш бўйича тегишли тадбир ишлаб чиқилди.

О.ЖУМАНАЗАРОВ.

Оила ва ҳуқуқ

АЁЛЛАР МЕҲНАТИ - ДАВЛАТ МУҲОФАЗАСИДА

Аёл борки, олам мунаввар. Ҳеч бир хонадонни онасиз, аёлсиз, тасаввур қилиб бўлмайди. Шунингдек, ишлаб чиқариш корхоналари, давлат идоралари, қуйингки, ҳар бир меҳнат жамоасида уларнинг ўрни беқиёс, улар билангина ҳар бир ишхона файзлидир.

Аёл - энг аввало - она, оила таянчи, гўдакларнинг меҳрибон мураббийси, тарбиячи, рўзғор тебратувчи. Шунинг учун мамлакатимиз қонунларида ишловчи аёлларга кўпгина имтиёзлар, кафолатлар кўзда тутилган.

Хўш, улар нималардан иборат?

Биринчи навбатда аёлларимиз нафосат, латофат эгалари эканликлари туфайли уларни меҳнат шароити ноқулай ишларга жалб этиш, уларга оғир юк кўтариш ёки ташитиш таъқиқланади. Меҳнат Кодексининг 224-моддасида аёллар ҳомиладорлиги ёки 3 ёшга тўлмаган боласи борлиги сабабли аёлни ишга қабул қилишни рад этиш ёки ҳақини камайтириши ҳақида иш берувчи ёзма равишда маълум қилиши шарт. Ишга олмаслик ёки иш ҳақини камайтирилиши сабабсиз бўлса, иш берувчининг устидан судга шикоят қилиниши мумкин, дейилган.

Тиббий хулосага мувофиқ ҳомиладор ёки икки ёшга тўлмаган боласи бор аёлнинг ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда уларнинг иши енгиллаштирилади. Шу масала ҳал бўлганига қадар эса ишсиз қолган вақти учун ўртача иш ҳақи тўлигича сақланади.

Ҳомиладор аёлларни ва ўн тўрт ёшга тўлмаган боласи бор, ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бўлган аёлларни уларнинг розилигисиз тунги ишларга, иш вақтидан ташқари ишларга, дам олиш кунларидаги ишларга жалб қилишга ва хизмат сафарига юборишга йўл қўйилмайди.

Шунингдек, аёлнинг илтимосига кўра, иш берувчи тиббий хулосага мувофиқ уларга тўлиқсиз иш куни, ёки тўлиқсиз иш ҳафтаси белгилашга мажбур. Бундай ҳолларда ишланган вақтга ёки ишлаб чиқарилган маҳсулотларга мутаносиб равишда иш ҳақи тўланади.

Ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи ёки ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи бор аёлларга ҳар йили уч кундан кам бўлмаган муддат билан ҳақ тўланадиган қўшимча таътил берилади. Бундан ташқари, уларнинг хоҳишларига кўра ҳар йили ўн тўрт календарь кундан кам бўлмаган муддат билан иш ҳақи тўланмаган ҳолда таътил берилади. Бундай таътил йиллик таътилга қўшиб берилиши ёки иш берувчи билан келишилиб белгиланадиган даврда ундан алоҳида ёки қисмларга бўлиб фойдаланиши мумкин.

Ҳомиладор аёлларга туққунга қадар етмиш календарь кун ва туққанидан кейин эллик олти календарь кун, туғиш қийин кечган ёки икки ва ундан ортиқ бола туғилган ҳолларда етмиш календарь кун давомида таътиллар берилиб, давлат ижтимоий суғуртасидан нафақа тўланади.

Ҳомиладорлик ва туғиш таътили жамланган ҳолда ҳисоблаб чиқилиб, туғишга қадар амалда бундай таътилнинг неча кунидан фойдаланганидан қатъий назар аёлга тўлиқ берилади.

Бу таътил муддатлари тугаганидан кейин аёлнинг хоҳишига кўра унга боласи икки ёшга тўлгунга қадар болани парваришлаш учун таътил берилиб, бу даврда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда нафақа тўланади. Бундан ташқари, боласи уч ёшга тўлгунга қадар болани парваришлаш учун иш ҳақи сақланмаган қўшимча таътил ҳам берилади.

Ҳомиладор аёллар ва уч ёшга тўлмаган боласи бор аёлларни иш берувчини ташаббуси билан ишдан бўшатишга йўл қўйилмайди. Корхона бутунлай тугатилган ҳоллардагина меҳнат шартномаси уларни албатта ишга жойлаштириш шарти билан бекор қилинади. Мазкур аёлларни ишга жойлаштиришни тугатилаётган корхонанинг ҳуқуқий вориси амалга оширади. Ҳуқуқий вориси бўлмаган тақдирда эса уларга мақбул келадиган иш топишда ва ишга жойлаштиришда маҳаллий меҳнат органи қонунда белгиланган тегишли ижтимоий тўловлар билан таъминлаган ҳолда ёрдам кўрсатишга мажбур.

Меҳнат соҳасида ўзини камситилган деб ҳисоблаган шахс Меҳнат Кодексининг олтинчи моддасининг учинчи қисмига мувофиқ камситишни бартараф этиш ҳамда ўзига етказилган моддий ва маънавий зарарни тўлаш тўғрисидаги ариза билан судга мурожаат қилиши мумкин.

Т.ХОНХЎЖАЕВ, адвокат.

Ayozqul

(ertakning davomi)

Kundan-kun, oydan-oy o'taveribdi. Kunlarning birida podshoh taxtida o'ltirgan ekan, bir bog'bon bir ko'za bo'za-sharob olib kelibdi. Podshoh vaziru donolarini chaqirib ziyofat beribdi. U nihoyatda kayfu safo qilib xursand bo'lib o'ltirganidan o'zi ichib o'tirgan bo'za-sharobdan bir kosasini ich deb, Ayozqulga uzatibdi. Ayozqul bo'zani ichib:

- Ey taqsir, podshohi olam, bu ichayotgan bo'za-sharobingiz ajoyib ekan-u, lekin odamning qonidan suv ichgan tokning uzumidan bo'lgan ekan, - debdi.

Podshohning kayfi tarqab, juda ham jahli chiqib ketibdi, jaholatga kirib:

- Sen hali meni jallod deb bildingmi ?! - deb qichqiribdi. Keyin: - Gaping to'g'ri bo'lsa mukofot olasan, bordi-yu, noto'g'ri gapirdan bo'lsang, teringni shilaman! - debdi-da, bog'bon kelgach, podshoh:

- Ey, bog'bon, sen kecha keltirgan bo'za-sharob qaysi bog'ning uzumidan bo'lgan? Rostini ayt. Yolg'on aytsang dorga torttiraman, debdi.

- Ey, podshohi olam, bir qoshiq qonimdan kechsangiz, gapning rostini aytaman, - debdi. Bog'bon:

- Kechdim, rostini ayt, - debdi, - Podshoh.

- Rostini aytsam, ayta qolay, davlatpanoh, bog'da mana shunaqa yaxshi sharob olinadigan bir tup qora uzum bor edi, shu uzum juda erta pishar va sharobbop meva berardi. Qanchalik poylab, asrab-avaylasam-da, o'g'ri kelib, shu uzumni o'g'irlab ketaberar edi. Kunlardan bir kuni poylab yotg'an edim, bir o'g'ri kirib uzumni uzub qo'yniga sola boshladi. Qo'limdagi tayoq bilan bir urgan edim, ''shilq'' etib yiqildida, o'sha zahoti o'lib qoldi. Ana shu o'g'rini hech kim ko'rib qolmasin deb o'sha tokning tagiga ko'mgan edim, - debdi. Ayozning aqlu idroki podshohni lol qoldiribdi va shunday debdi:

- Barakalla, Ayozqul karomatingga qoyil qolib tan berdik, - debdi. Podshoh shunday deb unga yana bir ortiqcha non inom qilibdi. Bu so'zni eshitgan Ayozqul podshohga qarab:

- Ey podshohi olam, siz o'zingiz juda zo'r, adolatli podshohsiz-u, lekin sizning otangiz asli novvoy bo'lgan-da, debdi.

- Hozir onamni chaqirib so'rayman, gaping yolg'on chiqsa teringni shilib somon tiqaman, - debdi. Podshoh onasini oldiga chaqirib:

- Ey ona qiblagohim, qani ayting-chi, mening otamning zoti kim bo'lgan, - debdi.

Podshohning onasi: - Aziz bolam, ko'rar ko'zim bir qoshiq qonimdan kechsang, otangning zoti kimligini aytaman, - debdi.

- Onajon, bir qoshiq qoningizdan kechdim, - debdi podshoh. Onasi: Unday bo'lsa, bolam, sening asli otang ham, onang ham novvoy edi. Men asli podshohning xotini edim. Men necha marta qiz tug'dim, lekin o'g'il farzand ko'rmadim. Bundan podshoh darg'azab bo'lib yurardi. Kunlardan bir kuni men yana qiz ko'rdim, xuddi shu paytlarda onang seni tuqqan ekan, u bechorahol ayol bo'lib novvoychilik qilarkan, men seni undan qizimga va bir la'li tilloga almashtirib olganman. Podshohga esa o'g'il tug'dim deb aytganman. U shodlanib qirq kecha-kunduz to'y bergan. Seni shu podshoh boqib tarbiyalagan. Mana u vafot etgach, davlati senga qoldi.

Podshoh onasiga javob berib, Ayozga sening karomatingga yana bir bor qoyil.

- Qani, menga aytchi, mening naslimda novvoy bo'lganini qayerdan bilding ? - deb so'rabdi. Shunda Ayozqul: - Mening sizga ko'rsatgan karomatlarimning har biri uchun bir shahar hokimligini bersangiz arzir edi, lekin siz menga faqat bittadan non inom etding'iz, xolos. Donishmandlar: "novvoyga non aziz, kulolga sopol", deyishgan. Avlodingizda novvoy o'tganligini shundan bilgim, debdi.

Sadoqat Fayziyeva tayyorladi.

ЮРТ ХИЗМАТИДА КАМАРБАСТА

(Давоми. Боши 2-бетда)

Шунинг учун ҳам ривожланган мамлакатларда бу соҳага эътибор катта. Бироқ бизда ҳали ҳам эскича ёндошувлар, қарашлар барҳам топганича йўқ. Лоқайдлик таг-томири билан суғуриб ташланганича йўқ. Шунинг учун ҳам баъзан «олдимизда оқаётган сув»ни қадрламаймиз, тараққиёт юкини елкасига ортган, халқи, юрти ташвиши билан яшайдиган фидойи одамларимизни пайқамай қоламиз.

Бу гапларни айтишдан мақсад битта - у ҳам бўлса, стоматологиянинг катта истиқболли, инсонлар саломатлигида муҳим рол ўйнайдиган соҳаси - имплантология бўйича қўқонлик ташаббускорлар 12 йил давомида катта натижаларга эришдилар. Бу ерда соҳанинг ўзига хос тажриба мактаби, маркази вужудга келди. Бош шифокорнинг ХХРга икки марталик ташрифи у ердаги устозлик фаолияти эътироф этилиб, унга профессор унвони ва сертификати берилди.

Буларнинг ҳаммаси имплантология маркази ҳозиргача кенг ривож топиб, бутун Марказий Осиё минтақаси учун кадрлар ўчоғига айланиб кетишига асос бўла оларди. Лекин афсуски, кўпгина соҳада бўлгани каби Қўқон имплантологлари олдида жуда кўп муаммолар пайдо бўлиб туради. Улардан энг муҳими 40 кишилик шифо маскани - стационар қурилиши шу вақтгача чўзилиб келяпти. Вилоятнинг ҳозирги ҳокими Н.Мўминов томонидан бу ишга қизиқиш аломати сезилди. Шунга қарамай, қурилиш суръати ҳали тезлашгани йўқ.

Бир вақтлар ўз маблағига узоқ-узоқлардан қимматбаҳо зарур ускуналарни сотиб олиб келган Бахтиёр Мансуров ўтган йил ёзида стационар биноси учун ерни тайёрлашга ишчилар ёллашгача борди.

- Бинони иложи борича тезроқ ишга тушириш керак,-дейди у. - Имплантология жуда нозик иш - ўзига хос махсус даволаш шароити яратилишини тақозо этади. Биз ҳозир имплантантлар милкда «яшаб» кетишини аввалги йиллардаги 83 фоиздан 100 фоизга кўтармоқчимиз...

Республика Соғлиқни сақлаш вазирлигининг ҳам бу ишга алоқаси бор. Вазирликнинг Фарғона вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси билан бирга қурилишни ниҳоясига етказиш бўйича буйруғи бор. Аммо қурилиш суръатида ўзгариш йўқ. Имплантология марказининг бой тажрибасини республиканинг барча вилоятларида кенг ёйиш соҳасида ҳам сезиларли силжиш йўқ. Пойтахтда истиқболли ва сердаромад бу ишга қўл ураётган турли мулк шаклидаги стоматологик хизмат муассасалари пайдо бўлган.

- Ҳа, дунёда ҳар бир инсон эзгулик, яхшилик яратиб қолдириш учун яшайди. Аммо бу йўлда юрган инсоннинг олдида жуда кўп тўсиқлар бўларкан,-дейди Б.Мансуров. Ва сигаретасини тутатаркан, бир оз ўйланиб гапида давом этди. - Мен ишимни, халқимни яхши кўраман. Бу баландпарвоз сўзлар деб ўйламанг. Мен умримни шу ишга бахшида этганман. Орқага чекинмайман. Аммо виждонимни, юрагимни эзиб турадиган нарсалар бор. Поликлиникамиз фаолияти, ишларини кўп текширишади. Гоҳ шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими, гоҳида солиқ назорат инспекциясидан кетма-кет келиб текширувлар қилишади. Стационар қурилиши асосий мақсадим бўлиб турибди. Ўйлаб қоламан, шифокорлигимни қилайми, янги услублар, янги кашфиётлар устида ишлайми ёки мана шундай ташкилий қурилишлар билан боғлиқ можаро ва курашлар билан банд бўлайми? Ҳозирча деярли барча ишларимиз шахсий ташаббускорлик асосида бажариляпти. Лекин бу тушаббус, ғайратларимиз ҳеч кимни қизиқтирмайди. Ахир бизлар қилаётган иш авваламбор юртимиз одамларининг соғлиғини сақлашга қаратилган. Жаҳонда имплантология, стоматология соҳасида кўп анжуманлар, конференция, симпозиумлар ўтказилади. Мени таклиф қилишади. У ердан қанчадан-қанча нарсани ўрганиб келиш мумкин. Лекин мен охирги пайтда бора олмайман, чунки мени маблағ билан таъминлайдиган ташкилот йўқ. Жаҳонда ишларимнинг қадри катта, ўзимизда эса...- Мансуров бир оз жим қолди. Кейин қандайдир надомат билан куйиниб гапида давом этди.- Мана, яна ўша стационар масаласига қайтаман. Ҳозир Марказимизни давлат, мутасадди ташкилотлар қўллаб, бир оз бизга ёрдам бериб юборса, мамлакатга валюталар келтиришимизга кўзим етади. Ҳозир қўлимиздан келганича ғайрат, жонбозликка таяниб катта, залворли ишлар қилиб, республикамиз обрўйини, тиббиётимиз нуфузини дунёга таратишга ҳаракат қиляпмиз, бунга эришяпмиз ҳам. Аммо техник базамиз етарли эмас. Муҳтожлигимиз кўп. Муаммолар кўп.

Биз бугун мустақиллигимиз ҳақида кўп гапирамиз. Яхши гап - яхши. Лекин мустақиллигимизнинг шарофати, қадрини гап биланмас, амалда иш, меҳнат, ҳаракат билан мустаҳкамлаш керак деб биламан. Ёлғон, носамимийлик, ғараз- булар илдизимизга болта уради, тўсқинликлар пайдо қилади. Минг афсуслар билан айтишга мажбурман, бизнинг шаҳар тиббиётида камчиликлар ҳанузгача бор. Собиқ социализм тузумида шаклланиб, қотиб қолган муносабат, муаммолар ҳозир ҳам баъзи бир кишиларнинг онгида сақланиб қолган. Янгиликлар, албатта бор. Лекин бу янгиликлар ҳалигача ҳам изчиллик билан ҳаётга жалб этиб борилмаяпти. Масалан, Қўқон шаҳар туғруқхонаси хўжалик ҳисобига ўтганлиги қонун доирасида тасдиқланмаганлигига қарамай, муқаддас бурчини адо этаётган оналарга кўрсатилаётган ҳар бир муолажа, ҳар бир ёрдам учун катта харажатлар талаб қилинмоқда. Бу сир бўлмай қолди. Ахир давлатимизда ҳар битта бола дунёга келиши - мамлакат учун сиёсий аҳамиятга эга воқеа. Туғилган ҳар бир бола қанча соғлом бўлса, она қанча парваришланса, юрт шунча мустаҳкамланади, келажагимизни ташкил қилувчи авлод шунча баркамол бўлади-ку.

Тиббиётда беморларга имтиёзлар яратилган, яъни текин дори-дармонлар билан таъминлаш, хизмат кўрсатиш, тиш қўйиш каби ишлар назарда тутилган. Республика соғлиқни сақлаш ва Ижтимоий таъминот вазирликлари 1996 йили биргаликда қабул қилган қарорга биноан тиббиёт соҳасида аҳолининг маълум табақаларига имтиёзли хизмат кўрсатилиши белгиланган. Булар: уруш қатнашчилари, I,II,III гуруҳ ногиронлари, вафот этган фахрийларнинг турмуш ўртоқлари, Чернобиль ҳалокатини бартараф этишда қатнашганлар ва бошқалар. Аммо шаҳримизда битта корхонада, ташкилотда, 30-40 йиллаб ишлаб, вақти келса, соғлиқларини йўқотган, Узбекистон ривожига улкан ҳиссалар қўшган ногирон-у нафақахўрлар кўп. Улар бугунги кунда назардан четда қолмаётганликлари бизни қувонтиради.

Лекин баъзан шундай холатлар ҳам учраб туради: бир киши умрини бирон бир даргоҳга бахшида этган, қариб қолган ёки ногирон бўлиб қолган. Марказимизда даволаниб, тишларини тузатиб олмоқчи бўлса, ишлаган корхонаси пул ўтказиш керак. У одам ўша ерга боради. Энди бу корхона ё хусусийлаштирилган, ёки раҳбари ўзгарган. Ҳар хил важлар топилиб, у одам у ердан чиқариб юборилади, сарсонгарчилиги бошланади. Ҳақиқат, адолат тополмай, қадри учун ўксийди. Уларга ҳам меҳрибонлик кўрсатилиши керак.

Тўғри, давлат бундай имтиёзларга катта маблағлар ажратади. Аммо бу маблағлар ҳамма жойда ҳам тўғри тақсимланяптими? Билишимча, соғлиқни сақлаш бошқармалари бу ишларни қаттиқ назорат остига олса яхши бўларди. Поликлиникалар давлат қарамоғида экан, давлат томонидан таъминланиши табиий. Аммо жамоа хўжалиги асосида ишлаётган шифохоналар ўзлари топган даромадининг бир қисмини нафақахўр ва ногиронларнинг хизматига ажратиши керак. Жамоа хўжалиги асосидаги тиббий корхоналарга соғлиқни сақлаш бошқармалари давлат бюджетидан маблағ ажратишлари мумкин эмас...

Ҳа, шифокор гапларини тингларканман, унинг халқпарвар, жонкуяр қалбига тан бергим, бошқаларни ҳам шунга даъват эттим келади. Ахир бу муаммолар жойларда ваколатли раҳбарлар томонидан тўғри ҳал этилса, кўплаб нафақахўр, ногирон юртдошларимизнинг соғлиқларини сақлаб, хуснларига ҳусн ато қилиб, қанчадан-қанча хурсандчилик, қувонч ҳадя этган бўлардик. Асосийси, савобли ишга қўл уриб, дуо олган бўлардик.

- Бахтиёр Мансурович, Сиз Қўқон шаҳар ҳокимияти қошидаги тиббиёт бўйича доимий комиссиянинг раиси экансиз, бу борада сизни ўйлантираётган муаммолар ҳақида нималар дея оласиз?

- Мен 1991-92 йиллардаёқ Қўқонда олтингугурт базасини йўқотиш ҳақидаги масалани кўтарганман. Чунки бу шаҳар экологиясига ниҳоятда катта зарар етказади. Иккинчидан, ичимлик суви ташвишли аҳволда. Бу сувни тозалаш муаммоларининг устида бош қотириш керак. Ривожланган мамлакатларда ичимлик суви тақсимланадиган омборларда фтораторлар ўрнатилган. Бу ускуна сувдаги фтор моддасини меъёрга келтириб туради. Агар сувда фтор кўпайиб кетса, тишлар флюорез касаллигига чалиниб, унда эмаль ейилиб, тишлар сарғайиб кетади. Фтор камайса - кариес касаллиги пайдо бўлади. Биласиз, сувда йод кам бўлса, бўқоқ касали ривожланади. Фторатор одамларни бўқоқ дардидан ҳам асрайди. Хуллас, бу ускуна шаҳар аҳлини кўп дардлардан халос этишга қодир. Менинг орзуйим - мана шундай фтораторлар бутун республикада ўрнатилса, халқимизнинг соғлиғини сақлашга муҳим ҳисса қўшган бўлардик.

Яна бир муаммо: Қўқон шаҳри азалдан қассобхоналари билан, юқори сифатли гўштлари билан машҳур бўлган. Аммо охирги пайтда ички аъзолар касаллигига чалинган беморлар сони Қўқонда кўпаймоқда. Чала текширилган ва умуман текширилмаган гўштларни истеъмол қилган кишилар эхинокок (моллардан ўтадиган) хасталигига чалиниш учрамоқда. Бу, биринчидан, экологиянинг бузилиши билан боғлиқ бўлса, иккинчидан, назорат пасайганлиги деб биламан.

Узбек гўштни яхши кўради. Ҳар бир тўй, маросимда, рўзғорда кўп гўшт ишлатилади. Шунга яраша кўп мол сўйилади. Назорат эса паст. Назорат муассасалари ўша эхинокок ёки қўтир қуртларини аниқлагач, гўштларни йўқ қиладими? Йўқ қилса, уни етиштирган, сотувга олиб чиққан деҳқоннинг сарф-харажатлари нима бўлади?

Булар аҳолининг соғлиғини сақлаш борасидаги катта муаммолар...

Хуллас, шуни айтмоқчиман-ки, биз янгиланиш даврида яшаяпмиз. Бизлар бугун пойдеворни қандай қўйсак, авлодларимиз яшайдиган иморат шунча мустаҳкам бўлади. Давлат, мамлакат, юртнинг пойдеворини Виждон, Иймон, Ҳалол Меҳнат ва Фидойилик мустаҳкамлайди. Булар бор жойда меҳр-оқибат, аҳиллик, тинчлик барқарор бўлади, соғлом жамият вужудга келади..

- Қандай орзуйингиз бор?

- Халқимизга барчамизнинг нафимиз тегса. Барчамиз фақат эзгулик йўлида юрсак. Барча шифокорларимиз, айниқса, стоматолог шифокорларимиз бир-бирлари билан аҳил, иноқ бўлиб, ҳамкорликда юртимизнинг шон-шуҳратини оширишса, жаҳонга татигулик ғалаба-ютуқларга эришсалар...

Аммо энг эзгу орзуйим РСИМ қошида муъжазгина коллеж очилиб, унда имплантолог-ҳамширалар ўқитилса, тайёрланса. Шунда Марказимиз нафақат ўзимизнинг шифохоналар фаолияти, балки чет эл билан ҳам ҳамкорликни яна бир поғонага кўтара оларди. Коллежда мақсадли ўқиш йўлга қўйилса, республикамизнинг худудларидаги имплантолог-ҳамшираларга эга бўла олардик. Бу менинг эзгу орзуларимдан бири...

Бахтиёр Мансуров билан суҳбат қилиб чиқарканман, юрагим юксак туйғулар, меҳр, эзгулик нашидасини туяётганлигини ҳис этдим. Чунки кучли ирода, юксак эътиқод эгаси, қалби меҳр, эзгуликка тўлиб тошган Инсон билан мулоқотда бўлгандим.

Шундай фидойи ўғлонлари бор элим бахтиёр эканлигини ўйлаб қувондим...

Нодира РАШИДОВА,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

МАДАНИЯТ УЙИ–МАЪНАВИЯТ УЙИ

Маданият уйлари меҳнат аҳлининг, умуман фуқароларимизнинг маънавий эҳтиёжларини қондиришга даъват этилган. Истиқлолнинг муҳим меваларидан бўлмиш маънавиятга эътиборнинг кучайганлиги, комил инсон тарбияси умумхалқ ишига айланганлиги маълум. Бу борада маданият масканларининг муносиб ўрни бўлиши керак. Шу жиҳатдан пойтахтнинг Юнусобод тумани маданият муассасалари ўз ҳудудидаги аҳолига қандай хизмат кўрсатаётгани, кишиларнинг маънавий эҳтиёжларини қондириш йўлида нималар қилинаётгани билан қизиқдик.

- Биз ҳуқуқий демократик давлат, фуқаролик жамияти барпо этишга астойдил азму қарор қилган эканмиз, унинг пойдеворини ватандошларимиз маънавиятини юксалтиришдан бошлашимиз лозимлигини англадик,-дея гап бошлади Юнусобод тумани ҳокимлиги маданият ишлари бўлими мудири Темур Раҳмонов. — Туманимиз тасарруфида бешта маданият уйи, 13 та кутубхона, учта мусиқа мактаби мавжуд. Уларнинг ҳаммаси аҳоли ўртасида, кўпинча турар жойларда тарбиявий, маданий тадбирлар уюштиришга катта эътибор бермоқдалар. Жумладан, М.Турғунбоева номли маданият уйи жамоаси маҳалла оқсоқоллари ва олимлар иштирокида комил инсонни тарбиялаш, оила ва жамият ўртасидаги муносабатлар, бугунги кунда оиланинг тутган ўрни ҳақида оммавий суҳбатлар, кечалар ўтказдилар. «Санъат эзгуликка чорлайди» мавзусида ўтказилган кечада эса, маданият уйи ҳаваскор гуруҳлари ўзларининг чиройли рақслари ва қўшиқларини ижро этиб, томошабинларда катта таасурот қолдирдилар.

Маданият уйлари ўзларига бириктирилган маҳаллалар билан биргаликда «Маҳалла куни»,«Яхши оила - бахт рамзи» кўрик -танловлари ўтказишди. Ғолиб чиққан оилага шаҳар кўрик-танловида қатнашиш ҳуқуқи берилди. Бизнинг мақсадимиз ғолибларни аниқлаш билан кифояланиш эмас, балки аҳоли ўртасида меҳр-оқибат, мурувват, инсонийлик, саҳоватпешалик тушунчаларини кенг ёйишдан иборат.

- Китоб - инсоннинг маънавий оламини бойитади, эзгуликка чорлайди, онгнинг ўсишида комилликка замин яратади. Туманингиз тасарруфидаги кутубхоналар китобхонларга қандай хизмат кўрсатмоқда, китобга муҳаббат уйғотишда кутубхона ходимлари аҳоли ўртасида қандай амалий ишлар олиб бормоқдалар?

- Кутубхоналаримиз турли мавзудаги китобларга жуда бой, хилма-хил газета ва журналлар билан тўла-тўкис таъминланган. Ҳар бир кутубхонанинг 1700 дан ортиқ китобхони бўлиб, ўқувчи-ўқитувчилар, студентлар қаторида нафақадаги кексаларимиз ҳам бу куннинг энг муҳим воқеалари билан танишиш мақсадида газета ва журналлар ўқиш учун кутубхонага ташриф буюраётирлар. Китобхонларда китобга муҳаббат уйғотиш мақсадида турли-туман тадбирлар ўтказилмоқда. Жумладан, Крупская номли кутубхона «Навоийнинг ўгитлари», фантастика ишқибозлари учун «А.Гриннинг ҳаёти ва ижоди» номли адабий кечалар ўтказди. Кутубхона ходимлари янги китоблар билан китобхонларни таништириш мақсадида республика бўйлаб ўтказилаётган байрамлар, сайилларда, савдо ярмаркаларида, маданий муассасаларда китоб кўргазмаларини ташкил этиб борадилар. Марказлашган кутубхонамиз аъзолари «Кутубхона—тарихий-маданий меросимиз тарғиботчиси» кўрик-танловида иштирок этиб, шаҳар бўйича иккинчи ўринни эгалладилар.

- Мусиқа мактаблари ижодий кучларидан туман меҳнаткашларини эстетик тарбиялашда фойдаланишнинг аҳволи ҳақида ҳам тўхталсангиз...

- Туманимиздаги болалар мусиқа мактаблари шаҳардаги энг яхши мусиқа мактаби номини уч йилдан буён қўлдан бермаяптилар. М.Ашрафий таваллудига бағишланган кўрик-танловда барча совринли ўринларга бизнинг мактаб ўқувчилари эга бўлдилар. Халқимиз ўртасида ўтказилаётган байрамларда, сайилларда, ўқувчиларнинг «Санъат байрам»ларида фаол қатнашиб улар ўзларининг чиройли рақс, ширали қўшиқлари ва мумтоз куйларини ижро этиб, томошабинларда катта таассурот қолдирдилар. Мусиқа мактаблари ўқувчилари устозлари билан биргаликда маданият уйларида, мактабларда ва болалар боғчаларида катта тарғибот ишлари олиб бориб, у ерларда концертлар, давра суҳбатлари уюштириб, истеъдодли болаларни танлаб олишга ўзларининг ҳиссаларини қўшмоқдалар.

- Собиқ Иттифоқ даврида, маданият уйларида, пионер саройларида турли-туман тўгараклар фаолият кўрсатарди. Халқимиз орасида машҳур бўлган актёрлар, ҳофизлар, шоирлар, ёзувчи ва рассомлар ҳам бир вақтлар ана шу тўгараклар қатнашчилари бўлганлар. Бугунги кунда маданият уйларида, клубларда, ўқув муассасаларида тўгаракларда қандай иш олиб борилмоқда?

- Маданият уйларида, клубларда, болалар мусиқа мактабларида «Рақс»,«Мусиқа созлари», «Қўшиқ-қалбим қуёши»,«Театр»,«Бахши-достончи»,«Адабиёт»,«Тасвирий санъат»,«Каштачилик, тикувчилик ва тўқувчилик» каби тўгараклар кенг миқёсда ишлаб турибди. Албатта, истеъдодларни танлаб олиш ва уларнинг маҳоратларини оширишда тўгаракларнинг хизмати беқиёсдир. Ҳар бир тўгаракни ўз соҳасининг билимдони, мутаҳассислар бошқармоқдалар. «Санъат эзгуликка чорлайди» кўрик-танловига ўзларининг чиройли рақс ва қўшиқлари билан, «Она табиат қўйнида» кўргазмасида эса тасвирий санъат асарлари билан қатнашган ҳаваскорлар фаҳрли ўринни эгаллашди.

Маданий муассасалар аҳолига, ишлаб чиқаришга астойдил хизмат қилса иш унуми баракали, сифатли бўларди. Биз туман тасарруфидаги корхона ва ташкилотлардан маданий муассасаларга катта эътибор беришларини, маънавият-маданиятни кенг тарғиб этишларини сўраб қоламиз. Зеро, маънавият ва маданиятсиз келажакни қуриб бўлмайди. Маънавиятимиз, маданиятимиз бой бўлса, оламшумул ишлар бўлиши, Ватанимиз гуллаб-яшнаши муқаррардир.

Тумандаги маданият муассасалари меҳнаткашлар маънавий эҳтиёжларини қондириш борасида анча иш қилаётганлари кўриниб турибди. Лекин шу билан бирга бу борада камчиликлар ҳам йўқ эмас. Албатта, маданият уйлари, клублар, улар қошидаги тўгараклар фаолиятини янада кенгайтириш, аҳоли ўртасида улар обрў ва нуфузини ошириш, бунинг учун эса, олиб борилаётган ишлар кўлами, изчиллиги, таъсирчанлигини ошириш талаб этилади.

Айни пайтда маданият бўлими фойдаланмаётган имкониятларни ҳам тилга олиш керак. Биз корхона ва муассасалар қошидаги мавжуд маданият масканларидан фойдаланишнинг аҳволини сўраганимизда дурустроқ жавоб ололмадик. Ваҳоланки, ҳокимлик, унинг маданият бўлими туман ҳудудида корхоналар, муассасалар қошидаги мавжуд клуб, маданият уйлари, кутубхоналар, бошқа маданият хизмат кўрсатиш жамоаларини пухта ўрганиб, улар фаолиятини йўлга қўйиш, меҳнаткашлар маънавий эҳтиёжларини қондиришда, кимга тегишлилигидан қатъий назар, улардан фойдаланиш масаласини биргаликда ҳал этишлари керак.

Қайси идора, ташкилот, корхонага тегишлилигидан қатъий назар ҳар бир маданият ўчоғи халққа хизмат қилиши керак, деган тамойил нафақат туманда, балки бутун республикамизда кучга кириши керак. Маҳаллий ҳокимликлар ва уларнинг бўлимлари, касаба уюшмаларининг мувофиқлаштирувчи кенгашлари ҳар бир клуб, кутубхона, маданият уйлари ва саройларининг намунали ишлашини таъминлашда куч ва маблағларни бирлаштирувчи ва ташкилотчилари бўлишлари керак.

Ўйлаймизки, юнусободликлар бу масалада ҳам ўз фаолиятларини жонлантирадилар.

Сарвара ЖЎРА қизи.

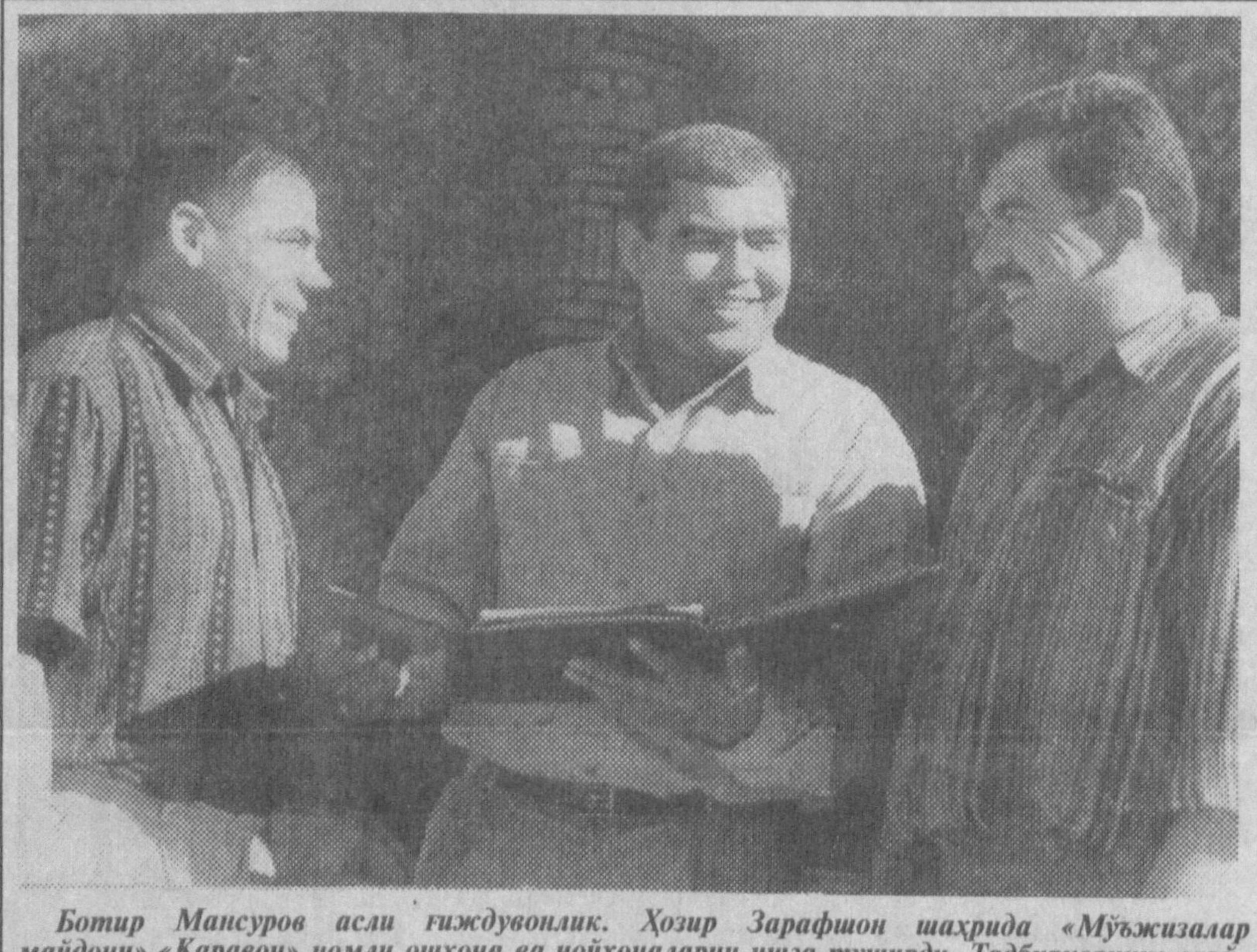

Ботир Мансуров асли ғиждувонлик. Ҳозир Зарафшон шаҳрида «Мўъжизалар майдони»,«Каравон» номли ошхона ва чойхоналарни ишга туширди. Тадбиркорнинг саъй-ҳаракати туфайли 60 киши иш билан таъминланди.

Суратда: (чапдан) Носир, Ботир ва Акмал Мансуровлар бўлғуси ишларни маслаҳатлашишмоқда.

Н.АЛМУРОДОВ олган сурат.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ЯНГИЛИКЛАРИ

Тожикистондаги миллий ярaш комиссиясининг раиси Саид Абдулло Нурий ўтган ҳафтада Душанбеда бўлиб ўтган нохуш воқеалардан хавотирга тушиб, Тожикистондаги БМТнинг вакили Дитрих Меримга хат йўллаб, ўз мактубида Президент И.Раҳмоновни сиёсий ва ҳарбий масалаларни тезроқ ҳал қилиш учун кўмаклашишга чақирган. Муҳолифат кучлари матбуот марказининг вакили Муҳаммаджасур Ҳакимзода яраш комиссияси кўзда тутган масалалар тўрт ойдан бери ҳал бўлмаганлигини агар тез кунларда бу масалалар ечилмаса, комиссия ўз ишини тўхтатишини билдирган.

**

Қирғизистон ички ишлар вазирлигининг хабарига қараганда, Бишкекда Эрон дипломати Саид Жавдций ва унинг ўғлига жароҳат етказган шахс ушланган ва жиноятчининг расми ҳозир Теҳронда даволанаётган дипломатга аниқлаш учун юборилган.

**

Россия Бош министри В.Черномирдин Туркманистонда бўлган чоғида Президент С.Ниёзов билан туркман газини Россия орқали Туркияга ўтказиш масаласини келишиб олган. Би-Би-Си радиосининг энг сўнгги хабарига қараганда маҳсулотнинг нархи масаласида улар ҳам бир тўхтамга келган эмаслар. Маълум бўлишича, Россия томони газнинг баҳосини жаҳондаги нархлардан камроқ белгиламоқда.

**

Қозоғистон Каспий денгизида ноқонуний йўл билан балиқ овлашни қўриқлаш мақсадида иккита қуролланган соқчи кемани ишга туширган. «Барс» деб номланган бу кемалар айни чоғда денгизнинг ифлосланмаслигини ҳам кузатадилар.

**

«Озодлик» радиосининг берган хабарига қараганда Қозоғистондан наркотик моддаларни олиб ўтиш борган сари ортиб бормоқда. Ўтган 1997 йилда божхона ходимлари қарийб 30тонна ана шундай оғуни қўлга туширганлар. Бу кўрсаткич 1996 йилдагидан икки марта кўп.

Маданият янгиликлари

Оила - жамият дебочаси. Унинг фаолияти ва тараққиёти бевосита жамиятники ҳамдир. Қашқадарё вилояти Яккабоғ тумани хотин-қизлар қўмитаси, туман «Камолот» ёшлар жамғармаси ҳамда «Маҳалла» хайрия жамғармаси ҳамкорликда «Оила-муқаддас даргоҳ» мавзусида келин-куёвлар иштирокида оила мавзусида мунозара-баҳси ўтказилди. Иштирокчилар бу йил «Оила йили» деб эълон қилинишининг моҳиятини ўз фикрлари билан талқин қилиб бердилар. Оила ва унинг аъзоларига қандай муносабатда бўлиш, ҳар бир шахснинг оилада тутган ўрни, вазифалари ва бурчлари ҳақида ўзаро баҳслашдилар.

***

Сирдарё вилояти, Меҳнатобод тумани ширкатлар уюшмаси маданият уйида миллий рақс санъати бўйича туманлар босқичи кўрик-танлови бўлиб ўтди. Танлов давомида иштирокчилар миллий халқ чолғу асбоблари жўрлигида рақслар ижро этдилар. Ўзининг чаққон ва жозибали ҳаракатлари билан Наима Алимова биринчиликни қўлга киритди.

Ф.ЖУМАЕВА

Спорт ● Sport ● Спорт ●

ЯШИЛ МАЙДОН ЯНГИЛИКЛАРИ

Бразилия: Зе Роберто ватани Бразилияга қайтди.

Бразилия терма жамоаси ярим ҳимоячиси Зе Роберто «Реал» (Мадрид)дан «Фламингога» қайтди. 23 ёшли футболчи «Қирол» клубида ўтган ярим йилда ўзини кўрсата олмади. Ҳатто спорт таркиби ўйинчиси ҳам бўла олмади. Бу орада «Валенсия» ўйинчиси Роматиро «Фламинго»га кечи билан шу мавсум охирида қайтишини билдирди.

Жанубий Африка: Баркер жамоани тарк этди.

Жанубий Африка мураббийси Клайв Баркер жамоани тарк этишини айтди. 54 ёшли мураббийнинг бу қарорга келишига «конфедерация кубоги»даги омадсизлик сабаб бўлди. Уни анчадан бери танқид қилишарди, айниқса жамоани ёшлар билан тўлдирмай, ветеранларга суянишини кўп маротаба танқид остига олишган. Бу танқид 1,5 йил аввал Африка кубогини ютган ветеранлар спорт формасини йўқотгунга қадар унчалар адолатли эмас эди. Лекин Баркер бунга куюниб ёндашар, Саудия Арабистонидаги турнирдан кейин эса кетишга қарор қилди. Жанубий Африка футбол ассоциацияси президенти Олифант тезроқ янги мураббий топиш учун барча ишга ҳозирлигини айтди. Ҳозирда бу лавозимга англиялик Терри Венейблс, голланд Клеменс Вестерхоф ва Йохана Бонфрере, шунингдек, кейинги йилларда «Мозамбик» терма жамоаси ҳамда Ж.Африка «Орландо Пайрэтс» клубида ишлаган Виктор Бондаренколар даъвогар бўлиб турибшибди.

Франция: Лама Англияга кетмоқчи.

Машҳур француз дарвозабони Бернар Лама Англиянинг «Вест Хэм Юнайтед» жамоасига ўтишга розилик берди. «Пари Сен-Жермен» ҳамда Франция терма жамоаси таркибидан чиқарилган 34 ёшли дарвозабон Лондон клуби мураббийси Харри Реднапп билан келишувга эришди. Лама премьер лигада тўпланган ўйин амалиёти жаҳон чемпионатига тайёргарлик даврида миллий терма жамоага қайтишга ёрдам беради, деб умид қиляпти.

Нигерия: Милутинович Нигерияни жаҳонда кучли «Супербургут»га айлантирмоқчи.

Яқиндагина «Нигерия» терма жамоаси бош мураббийси лавозимига тайинланган югослав Бора Милутинович мазкур жамоани жаҳоннинг энг яхши командасига айлантиришини айтди. 53 ёшли мутахассиснинг фикрича, бунга эришиш кўп ҳам қийин эмас. Менинг қўл остимда жаҳоннинг энг яхши ўйинчилари бўлиб, менинг вазифам уларни жамоага бирлаштиришдан иборат, дейди Милутинович камтарлик билан.

Болгария: Стоичковни яна бир операция кутмоқда.

«Болгария» терма жамоасининг етакчи ўйинчиси Христо Стоичковнинг ўнг тиззасига яна бир карра операция қилинади. Операция Барселона клиникаларидан бирида ўтади. Стоичков камида бир ой жамоа сафига қайта олмайди.

Эрон: Виейра ўз вазифасига тасдиқланди.

Бразилиялик Виейра Валдеир расман Эрон терма жамоаси мураббийси этиб тайинланди. Сўнгги 2 ой Виейра Муҳаммад Коҳан саралаш босқичидаги бир неча мағлубиятдан кейин бўшатилган, тренер вазифасини бажарувчи бўлиб келди. Бразилиялик Виейра раҳбарлигидаги Эрон терма жамоаси Францияга йўлланма ола билди. Бироқ миллий федерация раҳбарияти яна номдор мутахассисни таклиф қилмоқчи эди. Жумладан, голландиялик Йохан, Кройф, аргентиналик Карлос Биларда, болгар Бимитар Пенев ҳамда италиялик Арриго Саккилар таклиф қилиниб, уларнинг барчаси рад жавобини беришди. Кўпчиликнинг фикрича, эронликлар учун энг муҳим ўйин АҚШ терма жамоаси билан бўлади. Виейра эса бу жамоани яхши билади. Зеро, бир йилча аввал «Коста-Рика» терма жамоаси мураббийси сифатида учрашган.

АҚШ: Фридель премьер лигада ўйнаши мумкин.

АҚШ терма жамоаси дарвозабони Брэд Фридель Англиянинг «Ливерпуль» жамоасига ўтиши мумкин. Мазкур жамоа меҳнат ва бандлик департаментидан унинг учун Буюк Британияда ишлашга рухсат ола билди. Фридель уз терма жамоаси учун кейинги икки йилда 75 % ўйнамаганлиги сабабли муаммо юзага келди. Бироқ, «Ливерпуль» раҳбарияти америкалик учун истисно рухсат олаолди. Агар Фридель Ливерпулга ўтса, дарвозабон Дэвид Джеймс билан жиддий рақобатлаша олади. Ҳозирги кунда Англия жамоаларида иккита америкалик дарвозабон - Кейси Келлер («Лестер Сити»), Юрген Заммер («Куинз Парк Рейнджерс») да ўйнашяпти.

«Ювентус» кучли, аммо уни енгса бўлади.

Киев «Динамо»чилари бугунги кунда нафақат украиналик, балки бутун Европа футбол ишқибозлари диққат марказида турибди. Кейинги пайтда унчалик кучли ўйин кўрсатмаган жамоа Валерий Лобановскийнинг қайтганидан сўнг кўпчиликни ҳайратга солди. Чемпионлар лигаси ўйинларида киевликлар «Барселона», «Ньюкасл», «Эйндховен»ни доғда қолдиришди. Энди чорак финалда улар «Ювентус»га қарши майдонга тушишади. Лобановскийнинг фикрича, италияликларни енгиш мушкул, аммо мумкин. Ҳозирги кунда жамоа шунга жиддий тайёргарлик кўрмоқда. Шу ойда Германияда бир нечта ўртоқлик учрашувлари ўтказилгач, жамоа Москвага «Ҳамдўстлик кубоги»га қайтади. Москва турниридан кейин Исроилда бир нечта назорат ўйинлари ўтказиш режалаштирилган. У ёғи эса 4 мартда «Ювентус» билан учрашув..

Дониёр ЮСУПОВ

“ПГС” ФИРМАСИ ҚУЙИДАГИЛАРНИ СОТАДИ:

Ресторанлар, кафе ва ошхоналарни, ишлаб чиқариш ва маиший биноларни шовқинсиз юқори самарали иситиш учун ҳар хил қувватдаги иситгичлар — калориферлар.

Нархи 45000 сўмдан 50000 сўмгача.

Ташкилот ва корхоналардаги,шифохона, санаторийлардаги,дам олиш уйлари, меҳмонхоналардаги,спорт комплексларидаги ҳаммомларнинг САУНАлари учун махсус даволаш электр ускуналари.

Кичик нонвойхоналар \4 хилдаги: 160,80,32 ва 8 буханка нон пишириш қувватига эга

Мурожаат учун манзил:
Тошкент шаҳри С.Раҳимов метро бекати.
Тел: (3712) 79-14-29, 79-38-54.

ИШОНЧ
ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ МАХСУС

Бош муҳаррир:
Саидакром САИДВАЛИЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Л.ГУЛЬ, Э.ЁҚУБОВ, Ф. МУЛЛАЖАНОВ, М. ОТАҚУЛОВ, А.СИЛЕЕНКОВ, А.СУЛТОНОВ, М.ТУЛАГАНОВА, Р.УБАЙДУЛЛАЕВА, Б.УМУРЗОҚОВ, А.ФАРМОНОВ, Ф.ХОЖИҚУЛОВА,Ҳ.ШАЙХОВ, Ф.ШОҲИСМОИЛ, З.ҚОДИРОВ.

Бош муҳаррир қабулхонаси-56-25-36
Бош муҳаррир ўринбосари-56-52-89
Масъул котиб - 56-52-78
БЎЛИМЛАР:
Касаба уюшмалари ва иқтисодиёт-56-82-79. Ахборот ва спорт-56-87-63. Маънавият ва маданият - 56-82-79. Хатлар, оммавий ишлар ва мухбирлар билан ишлаш - 56-85-43.
Тижорат ва ҳуқуқ-56-85-66.
ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Жиззахда - 3-82-18, Наманганда - 6-22-10,
Самарқандда - 35-64-24, Фарғонада - 24-58-43,
Урганчда - 6-03-40, Қаршида - 5-33-71.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган.
Сотувда эркин нархда.
Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» (собиқ «Правда Востока») кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи; 133; 134

Газетага 1994 йил 14 январда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 5 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2, ҳажми 2 босма табоқ

«Шарқ» нашриёт—матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 4 1—уй. Буюртма Г— 0912. Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди 21.30. Масъул навбатчи : Нодир АЛИМОВ 1 2 3 4 5 6